

gazeta

UNIWERSYTECKA

nr 8 (178)

Maj 2010

ISSN 1505-6317

Uniwersytet Śląski w żałobie

Nadzwyczajne otwarte posiedzenie Senatu Uniwersytetu Śląskiego

15 kwietnia 2010 r.

Mirosław Neinert z Teatru Kozex w Katowicach odczytał listę Ofiar katastrofy pod Smoleńskiem. W tle Uniwersytecki Chór „Harmonia” z Cieszyna

Nadzwyczajne, otwarte posiedzenie Senatu UŚ odbyło się w auli im. K. Lepszego w rektoracie UŚ

Foto: Agnieszka Sikora

Wszyscy uczestnicy otwartego posiedzenia Senatu UŚ uczcili minutą ciszy pamięć tragicznie Zmarłych

Posiedzenie Senatu UŚ transmitowane było na zewnątrz sali oraz poprzez internet

Maria Kaczyńska i Lech Kaczyński - Prezydent RP

Krystyna Bochenek, wicemarszałek Senatu RP, absolwentka Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

10 kwietnia 2010 r. na lotnisku w Smoleńsku, podczas podchodzenia do lądowania, doszło do katastrofy samolotu Tupolew 154M, w którym znajdowało się 96 osób - członków polskiej delegacji udającej się na obchody 70. rocznicy zbrodni katyńskiej oraz załoga. Na jego pokładzie był Prezydent Polski Lech Kaczyński z małżonką Marią Kaczyńską, ostatni Prezydent RP na Uchodźctwie Ryszard Kaczorowski, wszyscy szefowie sił zbrojnych polskiej armii, duchowni, posłowie, senatorowie, kombatancki oraz przedstawiciele rodzin katyńskich. Nikt nie przeżył katastrofy. W Polsce ogłoszono tygodniową żałobę narodową, społeczność akademicka Uniwersytetu Śląskiego godnie w niej uczestniczyła.

W numerze

UNIwersytet śląski w żałobie

Kondolencje	str. 4-7
Lista Ofiar katastrofy pod Smoleńskiem	str. 8-9
Pożegnanie Pary Prezydenckiej	str. 9
Nadzwyczajne posiedzenie Senatu UŚ	str. 10
Pożegnanie śp. Krystyny Bochenek	str. 11-12
Pożegnanie śp. Stanisława Mikke	str. 12-13
Byli wśród nas	str. 13
Msza akademicka w intencji Ofiar katastrofy	str. 14-17

PONADTO

30 lat NSZZ Solidarność	str. 18-19
Tradycje śląskiego regionalizmu	str. 20-21
Promocja polskich uczelni na Ukrainie	str. 22-23
Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego dla ŚBC	str. 24-25
Studenci UŚ w Turcji	str. 26
Tydzień Mózgu	str. 26
Konkurs na reportaż im. Maćka Chowanioka	str. 27
Kronika UŚ	str. 28-29
Wydawnictwo UŚ	str. 30
3. Konkurs Fotograficzny „Nauka – świat bez granic”	str. 30

gazeta
UNIWERSYTECKA

Pismo ukazuje się od 1992 roku za zgodą JM Rektora.
ISSN 1505-6317

Okładka: Studencki Marsz Pamięci
Fot. Agnieszka Sikora

REDAKTOR NACZELNA: Iwona Kolańska
REDAGUJE ZESPÓŁ: Agnieszka Sikora, Maria Sztuka
WSPÓŁPRACOWNICY: Aleksandra Kielak, Katarzyna Rożko
ADRES REDAKCJI:
ul. Bankowa 5 (dawna siedziba NBP), III piętro, pok. 5
40-007 Katowice, tel.: (032) 359 19 64, faks: (032) 359 22 01
e-mail: gazeta@us.edu.pl lub gazetauniwersytecka@op.pl
OPRACOWANIE WERSJI INTERNETOWEJ:
Bianka Porębska, Ewa Uhlig

JESTEŚMY W INTERNECIE: <http://gu.us.edu.pl>

OBSŁUGA POLIGRAFICZNA: Oficyna Wydawniczo-Projektowa „Markan” Marcin Kandzióra, ul. Piastów 7/204, 40-866 Katowice
tel. (032) 254 28 09, e-mail: markan6@o2.pl

Nakład: 1000 egz.

Redakcja zastrzega sobie prawo skracania, adiacji i redagowania tekstów. Redakcja nie identyfikuje się ze wszystkimi przedstawionymi poglądami Autorów. Niektóre z nich traktujemy jako zaproszenie do dyskusji.

Z wielkim bólem i smutkiem
przyjeliśmy wiadomość
o tragicznej śmierci

Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
Pana

Lecha Kaczyńskiego

i ostatniego Prezydenta RP
na Uchodźstwie,
Pana

Ryszarda Kaczorowskiego

oraz
pozostałych uczestników
polskiej delegacji państwowej,
udającej się na uroczystości 70-lecia zbrodni
katyńskiej.

Ojczyzna nasza poniosła dotkliwą
i niepowetowaną stratę.
Odeszli na zawsze lojalni
i oddani służbie publicznej wspaniali
i szlachetni ludzie, cieszący się
powszechnym szacunkiem.

Cześć Ich Pamięci.

**Rodzinom, Przyjaciółom
oraz Współpracownikom
tragicznie zmarłych w katastrofie lotniczej
pod Smoleńskiem**

wyrazy szczerego współczucia i żalu
składają,
łącząc się w bólu i cierpieniu

**Senat, Rektorzy Uniwersytetu Śląskiego
w Katowicach**
prof. zw. dr hab. Wiesław Banyś
– Rektor Uniwersytetu Śląskiego
prof. zw. dr hab. Janusz Janeczek
– Rektor UŚ w latach 2002-2008
prof. zw. dr hab. Tadeusz Sławek
– Rektor UŚ w latach 1996-2002
prof. zw. dr hab. Maksymilian Pazdan
– Rektor UŚ w latach 1990-1996
oraz cała Społeczność Akademicka
Uniwersytetu

W głębokim żalu i smutku
oraz w poczuciu niepowetowanej
dla Państwa Polskiego straty,
pogrążyła nas wiadomość o katastrofie
pod Smoleńskiem
i tragicznej śmierci
polskiej delegacji państwowej
z Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej,

Panem

Lechem Kaczyńskim

oraz ostatnim Prezydentem RP
na Uchodźstwie,
Panem

Ryszardem Kaczorowskim

na czele.

Rozmiar tej katastrofy i ogrom
poniesionych w jej wyniku strat ludzkich,
jest niewyobrażalny i przekracza
możliwości naszego zrozumienia.

Ojczyznę naszą dotknęła
wielka tragedia i dramat.
W katastrofie śmierć ponieśli wybitni
przedstawiciele naszego Narodu,
uczestnicy polskiego życia publicznego,
społecznego i duchowego.

Na zawsze pozostaną w naszej pamięci,
jako wybitni Polacy, patrioci,
ludzie szlachetnego serca
i prawego charakteru,
cieszący się ogromnym autorytetem,
głęboko zaangażowani
w sprawę naszego Kraju.

**Nasze kondolencje
oraz wyrazy najgłębszego współczucia
kierujemy do Rodzin, Przyjaciół
oraz Współpracowników
wszystkich Ofiar katastrofy,
łącząc się z Nimi w bólu i cierpieniu.**

Cześć Ich Pamięci.

**W imieniu Konferencji Rektorów
Uniwersytetów Polskich
prof. zw. dr hab. Wiesław Banyś
Przewodniczący**

Z głębokim żalem i smutkiem przyjęliśmy
wiadomość o tragicznej śmierci
w katastrofie lotniczej pod Smoleńskiem
Pani

Krystyny Bochenek

Wicemarszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej,
Absolwentki Uniwersytetu Śląskiego,
Pomysłodawczyni Ogólnopolskiego Dyktanda
z języka polskiego,
Wybitnej Dziennikarki radiowej,
Oddanego Przyjaciela
Uniwersytetu Śląskiego,
wielce życzliwego Jego Pracownikom
i Studentom,
Osoby szlachetnej i wielkiego serca.

Zginęła, pełniąc służbę publiczną.
Ponieśliśmy wszyscy wielką
i niepowetowaną stratę.

Cześć Jej Pamięci.

**Rodzinie, Najbliższym
oraz Przyjaciółom Zmarłej,**
których ta śmierć najbardziej dotknęła,
wyrazy głębokiego ubolewania i współczucia

składają
Rektor, Senat oraz Społeczność Akademicka
Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

W obliczu niewyobrażalnej tragedii
składamy wyrazy głębokiego
współczucia i żalu

Rodzinom oraz Bliskim

**Ofiar katastrofy
lotniczej w Smoleńsku**

Samorząd Studencki
Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

W głębokim żalu i smutku
oraz w poczuciu niepowetowanej
dla świata polskiej nauki straty
przyjęliśmy wiadomość
o tragicznej śmierci
w katastrofie lotniczej pod Smoleńskiem

Księdza Profesora Ryszarda Rumianka

Jego Magnificencji Rektora
Uniwersytetu Kardynała
Stefana Wyszyńskiego w Warszawie,
Prorektora tej uczelni w latach 2002-2005.

Wybitnego duchownego i teologa,
specjalisty w zakresie egzegezy
Starego Testamentu,
historii biblijnej i teologii
biblijno-pastoralnej.
Wielce zasłużonego
w dziele powołania i działalności
Uniwersytetu Kardynała
Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.

Odszedł od nas na zawsze człowiek
szlachetnego serca i prawego charakteru,
cieszący się ogromnym autorytetem
i powszechnym szacunkiem.

Na zawsze pozostanie w naszej pamięci,
jako wybitny naukowiec
i wspaniały Przyjaciel.

Wyrazy najgłębszego współczucia
i żalu kierujemy do

**Rodziny, Przyjaciół
oraz Współpracowników Zmarłego,**
których ta śmierć najbardziej dotknęła,
łącząc się z Nimi w bólu i cierpieniu.

Cześć Jego Pamięci.

Rektor, Senat oraz Społeczność Akademicka
Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Z głębokim żalem i smutkiem przyjęliśmy wiadomość o tragicznej śmierci w katastrofie lotniczej pod Smoleńskiem

Pana
Grzegorza Dolniaka

Posła na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej,
Oddanego Przyjaciela
Uniwersytetu Śląskiego,
wielce życzliwego Jego Pracownikom
i Studentom,
Człowieka szlachetnego
i niezwykle skromnego.
Zginął tragicznie, pełniąc służbę publiczną.
Ponieśliśmy wszyscy wielką
i niepowetowaną stratę.

Cześć Jego Pamięci.

Rodzinie, Najbliższym
oraz Przyjaciołom Zmarłego,
których ta śmierć najbardziej dotknęła,
wyrazy głębokiego ubolewania i współczucia

składają
Rektor, Senat oraz Społeczność Akademicka
Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Koleżance z Wydziału
Biologii i Ochrony Środowiska

Annie Skrzypek

wyrazy głębokiego współczucia
z powodu śmierci

Ojca

składa w imieniu całej społeczności
studenckiej Uniwersytetu Śląskiego

Samorząd Studencki
Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Pograżone w smutku
Niezależne Zrzeszenie Studentów
Uniwersytetu Śląskiego
składa hołd
Prezydentowi RP
Lechowi Kaczyńskiemu

i Jego małżonce
Marii

oraz wszystkim ofiarom tej strasznej tragedii.
Zapewniamy o pamięci i modlitwie.
„Jeszcze Polska nie zginęła...”

Obecni i byli członkowie
Niezależnego Zrzeszenia Studentów
Uniwersytetu Śląskiego

W związku ze śmiercią Prezesa
Narodowego Banku Polskiego

Sławomira Skrzypka

nasze myśli, modlitwy i wyrazy współczucia
kierujemy w stronę naszej koleżanki

Anny Skrzypek

Aniu w tych trudnych dla Ciebie chwilach,
jesteśmy razem z Tobą.

Obecni i byli członkowie
Niezależnego Zrzeszenia Studentów
Uniwersytetu Śląskiego

Wyrazy głębokiego żalu i współczucia
z powodu tragicznej śmierci

ojca

Sławomira Skrzypka

Pani

Annie Skrzypek

Studentce Wydziału
Biologii i Ochrony Środowiska

składają, łącząc się w bólu i cierpieniu,

Pracownicy i studenci
Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska UŚ

Pani

Annie Skrzypek

Studentce Wydziału
Biologii i Ochrony Środowiska
Uniwersytetu Śląskiego

wyrazy szczerego
współczucia i żalu

po tragicznej śmierci Ojca

Sławomira Skrzypka

Prezesa Narodowego Banku Polskiego

składają
łącząc się w bólu i cierpieniu
Rektor, Senat
i cała Społeczność Akademicka
Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Zginęła elita Polski Solidarnej

Wstrząsnęła nami wiadomość o tragicznej
katastrofie lotniczej w Smoleńsku,
w wyniku której zginęli:

Prezydent RP

Lech Kaczyński

wraz z Małżonką,

były Prezydent RP na Uchodźstwie

Ryszard Kaczorowski,

wielu Parlamentarzystów,

Generalów Wojska Polskiego,

Duchownych,

członków Rodzin Katyńskich.

Zginęli w drodze na obchody 70. rocznicy
śmierci polskich oficerów zamordowanych
w Katyniu. Tragiczny koniec narodowej
misji. Odeszli wielcy patrioci, wspaniali
i niezwykli ludzie, którzy wnieśli ogromny
wkład w walkę o wolną
i demokratyczną Polskę.

Zginęła elita naszego życia społecznego
i politycznego, kwiat polskiej inteligencji.
Swoim odejściem zapisali nową kartę
w bolesnej historii naszego kraju. Trudno
pogodzić się z tą tragedią. Ich śmierć
to niepowetowana strata dla Polski,
której wiernie służyli.

Składamy hołd wszystkim Ofiarom tragicznej
katastrofy prezydenckiego samolotu.
Na zawsze pozostaną w naszej pamięci.
Łączymy się w bólu z Rodzinami
pograżonymi w żałobie i całym Narodem
opłakującym Ich śmierć.

Zbawienie Wieczne
– **racz dać Im, Panie!**

KZ NSZZ Solidarność UŚ
Ewa Żurawska

Cześć Ich Pamięci

Kaczyński Lech
Prezydent RP

Kaczyńska Maria
Małżonka Prezydenta RP

Kaczorowski Ryszard
ostatni Prezydent RP na Uchodźstwie

Agacka-Indecka Joanna
Przewodnicząca
Naczelnej Rady Adwokackiej

Bąkowska Ewa
Wnuczka Gen. bryg.
Mieczysława Smorawińskiego

Błasik Andrzej
Dowódca Sił Powietrznych RP

Bochenek Krystyna
Wicemarszałek Senatu RP

Borowska Anna Maria
Przedstawicielka Rodzin Katyńskich

Borowski Bartosz
Przedstawiciel Rodzin Katyńskich

Buk Tadeusz
Dowódca Wojsk Lądowych RP

Chodakowski Miron
Prawosławny Ordynariusz
Wojska Polskiego

Cywiński Czesław
Przewodniczący
Światowego Związku Żołnierzy AK

Deptuła Leszek
Przedstawiciel Parlamentu RP (PSL)

Dębski Zbigniew
Członek Kapituły
Orderu Wojennego Virtutti Militari

Dolniak Grzegorz
Przedstawiciel Parlamentu RP (PO)

Doraczyńska Katarzyna
Pracownik biura prasowego
Kancelarii Prezydenta

Duchnowski Edward
Sekretarz Generalny
Związku Sybiraków

Fedorowicz Aleksander
Tłumacz Prezydenta RP

Fetlińska Janina
Senator RP

Florczak Jarosław
Funkcjonariusz BOR

Francuz Artur
Funkcjonariusz BOR

Gągor Franciszek
Szef Sztabu Generalnego
Wojska Polskiego

Gęsicka Grażyna
Przedstawicielka Parlamentu RP (PIS)

Gilarski Kazimierz
Dowódca Garnizonu Warszawa

Gosiewski Przemysław
Przedstawiciel Parlamentu RP (PiS)

Gostomski Bronisław
Ksiądz prałat

Grzywna Robert
Członek załogi

Handzlik Mariusz
Podsekretarz Stanu
w Kancelarii Prezydenta RP

Indrzejczyk Roman
Kapelan Prezydenta RP

Janeczek Paweł
Funkcjonariusz BOR

Jankowski Dariusz
Pracownik Biura Obsługi
Kancelarii Prezydenta RP

Januszko Natalia
Stewardessa

Jaruga-Nowacka Izabela
Przedstawicielka Parlamentu RP (SLD)

Joniec Józef
Prezes Stowarzyszenia Parafiada

Karpiniuk Sebastian
Przedstawiciel Parlamentu RP (PO)

Karweta Andrzej
Dowódca Marynarki Wojennej RP

Kazana Mariusz
Dyrektor
Protokołu Dyplomatycznego MSZ

Kochanowski Janusz
Rzecznik Praw Obywatelskich

Komornicki Stanisław
Przedstawiciel
Kapituły Orderu Virtutti Militari

Komorowski Stanisław Jerzy
Podsekretarz Stanu w MON

Krajewski Paweł
Funkcjonariusz BOR

Kremer Andrzej
Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Spraw Zagranicznych

Król Zdzisław
Kapelan Warszawskiej Rodziny
Katyńskiej 1987-2007

Krupski Janusz
Kierownik Urzędu do Spraw
Kombatantów i Osób Represjonowanych

Kurtyka Janusz
Prezes Instytutu Pamięci Narodowej

Kwaśnik Andrzej
Kapelan Federacji Rodzin Katyńskich

Kwiatkowski Bronisław
Dowódca Operacyjny Sił Zbrojnych RP

Lubiński Wojciech
Lekarz Prezydenta RP

Lutoborski Tadeusz
Przedstawiciel Rodzin Katyńskich

Maciejczyk Barbara
Stewardessa

Mamińska Barbara
Dyrektor w Kancelarii Prezydenta RP

Mamontowicz-Łojek Zenona
Przedstawicielka Rodzin Katyńskich

Melak Stefan
Prezes Komitetu Katyńskiego

Merta Tomasz
Podsekretarz Stanu w MKiDN

Michalak Andrzej
Członek załogi

Michałowski Dariusz
Funkcjonariusz BOR

Mikke Stanisław Wiceprzewodniczący ROPWiM	Potasiński Włodzimierz Dowódca Wojsk Specjalnych RP	Szymanek-Deresz Jolanta Przedstawicielka Parlamentu RP
Moniuszko Justyna Stewardessa	Protasiuk Arkadiusz Członek załogi - kapitan	Tomaszewska Izabela Dyrektor Zespołu Protokolarnego Prezydenta RP
Natali-Świat Aleksandra Przedstawicielka Parlamentu RP (PiS)	Przewoźnik Andrzej Sekretarz ROPWiM	Uleryk Marek Funkcjonariusz BOR
Natusiewicz-Mirer Janina Działaczka społeczna	Putra Krzysztof Wicemarszałek Sejmu RP	Walentynowicz Anna Legendarna działaczka Solidarności
Nosek Piotr Funkcjonariusz BOR	Rumianek Ryszard Rektor UKSW	Walewska-Przyjałkowska Teresa Wiceprezes Fundacji Golgota Wschodu
Nurowski Piotr Szef PKOL	Rybicki Arkadiusz Przedstawiciel Parlamentu RP	Wassermann Zbigniew Przedstawiciel Parlamentu RP (PiS)
Orawiec-Löffler Bronisława Przedstawicielka Rodzin Katyńskich	Seweryn Wojciech Przedstawiciel Rodzin Katyńskich	Woda Wiesław Przedstawiciel Parlamentu RP (PSL)
Osiński Jan Kapłan Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego	Skąpski Andrzej Sariusz Prezes Federacji Rodzin Katyńskich	Wojtas Edward Przedstawiciel Parlamentu RP (PSL)
Pilch Adam Kapelan Ewangelickiego Duszpasterstwa Polowego	Skrzypek Sławomir Prezes Narodowego Banku Polskiego	Wypych Paweł Sekretarz Stanu w Kancelarii Prezydenta RP
Piskorska Katarzyna Przedstawicielka Rodzin Katyńskich	Solski Leszek Przedstawiciel Rodzin Katyńskich	Zajęc Stanisław Senator RP
Płażyński Maciej Prezes Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”	Surówka Jacek Funkcjonariusz BOR	Zakrzewski Janusz Wybitny polski aktor
Płoski Tadeusz Ordynariusz Polowy Wojska Polskiego	Szczygło Aleksander Szef Biura Bezpieczeństwa Narodowego	Ziętek Artur Członek załogi
Pogródka-Węclawek Agnieszka Funkcjonariusz BOR	Szmajdziński Jerzy Wicemarszałek Sejmu RP	Zych Gabriela Przedstawicielka Rodzin Katyńskich

Pożegnanie Pary Prezydenckiej

Foto: Gabriela Wilczyńska

18 kwietnia 2010 roku w Bazylice Mariackiej w Krakowie odbyła się msza żałobna pod przewodnictwem nuncjusza apostolskiego w Polsce abp. Józefa Kowalczyka, który odczytał homilię przygotowaną przez kard. Angelo Sodano, dziekana Kolegium Kardynalskiego.

W uroczystościach pogrzebowych Pary Prezydenckiej udział wzięło ok. 150 tys. osób (z czego na krakowskim Rynku i w jego pobliżu było ok. 45 tys.). Do bazyliki przybyli m.in.: prezydenci i premierzy wielu krajów z całego świata, dostojnicy kościoła, przedstawiciele świata polityki i nauki. Po mszy uroczysty orszak żałobny przeszedł do Katedry na Wawelu. Uczestniczyli w nim, poza rodziną, bliskimi i przedstawicielami polskich i zagranicznych delegacji, rektorzy wielu uczelni polskich. Uniwersytet Śląski reprezentował rektor prof. zw. dr hab. Wiesław Ba-

nyś. Gdy kondukt mijał usytuowany u stóp Wawelu Krzyż Katyński, zabrzmiał Dzwon Zygmunta. W Katedrze Wawelskiej miało miejsce liturgiczne pożegnanie Prezydenta Lecha Kaczyńskiego i Jego Małżonki Marii. Uroczystość poprowadził metropolita krakowski kardynał Stanisław Dziwisz. Bezpośrednio po pożegnaniu nastąpiło zniesienie trumien do krypty pod Wieżą Srebrnych Dzwonów i złożenie ich w sarkofagu.

Foto: Agnieszka Sikora

Nadzwyczajne otwarte posiedzenie Senatu UŚ

Najgłośniejszym przemawia milczenie

Minutą ciszy rozpoczęło się 15 kwietnia nadzwyczajne otwarte posiedzenie Senatu w auli im. Kazimierza Lepszego. W ten sposób uczczono ofiary katastrofy pod Smoleńskiem. Chociaż chciałoby się poświęcić każdej z tych osób choć krótką refleksję, to jest to przecież niemożliwe. Ciszę wypełniły ich nazwiska, odczytywane przez Mirosława Neimerta, aktora katowickiego teatru Korez.

- Są takie chwile w życiu każdego z nas, a także w życiu narodu, kiedy najgłośniejszym przemawia milczenie – powiedział JM Rektor UŚ prof. zw. dr hab. Wiesław Banyś, po przywitaniu m.in. metropolity katowickiego ks. abp. Damiana Zimonia i innych gości oraz przedstawicieli społeczności akademickiej. Rektor zwrócił uwagę na to, że wspólne przeżywanie tragedii jest niezwykle ważne, bo dzięki niemu stajemy się jedną polską rodziną.

- To powoduje – mówił rektor - że budzi się w nas wszystkich, a mamy powody sądzić, że tak jest na przykładzie tego, co dzieje się na

ulicach Warszawy i innych miast, także Katowic, że budzi się zdecydowanie większe poczucie więzi narodowej w nas Polakach, że budzi się w nas to, co ekscelencja wczoraj nazwał nową solidarnością.

Rektor zauważył, że w kondolencjach, jakie docierają z całego świata nie tylko do kancelarii prezydenta i premiera, ale także do poszczególnych uczelni, w tym naszego Uniwersytetu, wyczuwa się podziw dla Polaków, którzy w tak trudnych chwilach potrafią się zjednoczyć, pokazać, że są wielkim narodem. - Nie wszystkie narody mają impuls wewnętrzny do takiej konsolidacji przeżyć z jednej strony, a z drugiej także i sił, by takie tragedie jak ta przezwyciężyć.

Rektor zwrócił też uwagę na symbolikę miejsca katastrofy, podkreślając, że osoby, które zginęły działały w służbie narodu, w służbie nas wszystkich. Wśród nich znaleźli się przedstawiciele naszego regionu: wice-marszałek Senatu Krystyna Bochenek, wiceprzewodniczący Klubu Parlamentarnego Platformy Obywatelskiej Grzegorz Dolniak, prezes Narodowego Banku Polskiego Sławomir Skrzypek.

- Jan Paweł II w swoich rozważaniach o ojczyźnie i o narodzie powiedział, że naród jest bogaty swoimi ludźmi, jest bogaty człowiekiem, jest bogaty młodzieżą, jest bogaty każdym – przypomniał rektor, podkreślając, że słowa te dotyczą zarówno osób pomordowanych w Katyniu, jak i ofiar katastrofy. - Mamy absolutnie dla mnie oczywisty moralny, ale także patriotyczny obowiązek, by ocalić tych ludzi od zapomnienia. Tych ludzi, którzy zginęli w służbie narodu, w służbie dla nas. Chciałbym, żeby pamięć o nich była wieczna jak kamień, żeby przetrwała, żeby ich śmierć nie była nadaremna. (...) Największy ciężar bez wątpienia noszą w sobie najbliżsi ofiar tej tragedii. Chciałbym wszystkich najbliższych Ofiar tragedii pod Smoleńskiem zapewnić, że cała

społeczność Uniwersytetu Śląskiego, my wszyscy jesteśmy z Państwem zjednoczeni w bólu i żalu, że cierpimy razem z Wami, że jesteśmy z Wami.

Prezentacji zdjęć osób, które zginęły w katastrofie oraz filmom poświęconym Parze Prezydenckiej i Ofiarom wypadku, związanych ze Śląskiem, towarzyszyły utwory m.in. Wolfganga Amadeusza Mozarta, Fryderyka Chopina, Franciszka Schuberta w wykonaniu Chóru Uniwersytetu Śląskiego „Harmonia” pod dyrekcją dr Izabelli Zieleckiej-Panek. Mirosław Neimert czytał poezję m.in. Tadeusza Różewicza i Jana Lechonia. Odczytał również wspomnienia: Dariusza Kordki, redaktora naczelnego katowickiego wydania „Gazety Wyborczej” o Krystynie Bochenek oraz Krzysztofa Stachowicza, radnego sejmiku województwa o Grzegorz Dolniaku. Oba teksty były opublikowane w „Gazecie Wyborczej”.

Sądzę, że śmierć polskiej elity politycznej, kulturowej, religijnej wstrząśnie nie tylko na płaszczyźnie naszych relacji międzynarodowych, ale będzie także szansą innego spojrzenia na życie w ogóle – powiedział ks. abp Damian Zimoń. - Mam nadzieję, że nie tylko narodzi się jakaś nowa solidarność międzyludzka, ale i odpowiedzialność elit, również odpowiedzialność nasza tutaj, uniwersytecka, ludzi kształcących, wychowujących, za ludzkie życie, całościowo pojmowane. Sądzę, że ta śmierć nie pójdzie na marne. Że przyniesie jakiś owoc.

Nawiązując do mszy, która odbyła się poprzedniego dnia w Archikatedrze Chrystusa Króla, w której uczestniczyła również młodzież śląskich uczelni, arcybiskup powiedział: - Ta młodzież w wielu wypadkach jest skromnie ubrana, ale ma bardzo jasne oblicze. Tego wam gratuluję.

Nadzwyczajne otwarte posiedzenie senatu było transmitowane *on line*.

IWONA KOLASIŃSKA

Foto: Agnieszka Sikora

Pożegnanie absolwentki Uniwersytetu Śląskiego Krystyny Bochenek

Kto Ją zastąpi?

Najbardziej Krystynę kojarzono właśnie z Dyktandem, które wymyśliła. Jak wymyśliła? Oto Jej słowa:

W 1986 roku urodziłam córkę i byłam na urlopie wychowawczym. Prasuując pieluchy, usłyszałam w radiu, że we Francji bardzo znany dziennikarz, zajmujący się sprawami kultury, Bernard Pivot, organizuje mistrzostwa w ortografii francuskiej. To mnie zainteresowało. Po kilku miesiącach wróciłam do radia. Współpracowałam wtedy ściśle z Programem III Polskiego Radia. Zaproponowałam więc kolegom z „Trójki” zorganizowanie DYKTANDA. Pomysł spodobał się ówczesnym szefom. W Katowicach odbywał się wtedy Kongres Kultury Języka Polskiego. Korzystając z okazji, zaprosiłam do jury kilku naukowców – językoznawców. Miałam szczęście, że prof. Walery Pisarek z Uniwersytetu Jagiellońskiego zgodził się przyjmując zaproszenie i zostać przewodniczącym jury. Był to duży kredyt zaufania do młodej dziennikarki. Współorganizowanie imprezy zaproponowałam Piotrowi Karmańskiemu, koledze ze studiów. Do udziału w konkursie zgłosiło się kilkaset osób. Nie miało to związku z nagrodami, ponieważ w ogóle nie było o nich mowy. Nagrodą dla mistrza ortografii miał być stary dyplom z księgarni św. Jacka i znaleziona przeze mnie na strychu radia „Historia powstań śląskich”.

Pivot tylko przez 10 lat organizował dyktando, kończąc go wielkim finałem, który w kwietniu 1992 roku odbył się w sali Zgromadzenia Ogólnego ONZ w Nowym Jorku. Krystyna pobiła rekord swojego mistrza francuskiego, ponieważ okres trwania Jej dyktand był ponad dwukrotnie dłuższy (1987 – 2010). Pierwsze Dyktando Krystyna zorganizowała na antenie Radia Katowice i Programu III Polskiego Radia wspólnie z red. Piotrem Karmańskim. Jury konkursu od początku do dziś przewodniczył prof. Walery Pisarek, a zasiadali w nim profesorowie: Antonina Grybosiova, Irena Bajerowa, Andrzej Markowski, Danuta Jodłowska-Weśółowska, Jerzy Bralczyk, Jerzy Podracki, Bogusław Dunaj i autor wspomnienia. Mimo ogromu prac u Krystyny wszystko było zapięte na ostatni guzik: jurorzy, dyktando, dogrywki, transmisja radiowa i telewizyjna, finanse, imprezy towarzyszące. Tysiące spraw. Ileż trzeba było mieć taktu i cierpliwości, aby imprezy towarzyszące – konkursy dla określonych grup zawodowych i społecznych, np. polityków, prezenterów radiowych i telewizyjnych, redaktorów gazet, sportowców, ak-

torów, znanych rodzin, nie zakłóciły rytmu Dyktanda dla wszystkich.

Dyktando nie ograniczało się do terenu Polski. Wyszło daleko poza jej granice: Paryż, Sztokholm, Wiedeń, Litwa, Białoruś. Ponadto dwukrotnie w Cieszynie odbyło się dyktando międzynarodowe. Wzięło w nim udział około stu osób, słuchaczy Letniej Szkoły Języka Polskiego Uniwersytetu Śląskiego, m.in. z Ekwadoru, Australii, Japonii, Kanady i USA oraz niemal wszystkich europejskich państw. Uczestnicy ubiegali się o tytuł Cudzoziemskiego Mistrza Polskiej Ortografii. W 2006 roku w gmachu Senatu, w ramach obchodów Roku Języka Polskiego, których była inicjatorką, zorganizowała dyktando dla parlamentarzystów.

Zaangażowanie emocjonalne a także poczucie humoru możemy zauważyć choćby na podstawie relacji Krystyny po dyktandzie. Oto fragment Jej felietonu radiowego z 12 października 1994 roku: *Bezbłędni politycy* (tutaj w tekście pominąłem pełne imiona i nazwiska, zostawiając jedynie inicjały): *Ortograficznym torturom poddało się dobrowolnie jedynie 15 polityków. Do pisania narodowej klasówki organizatorzy zaprosili ich 87. Ponad dwudziestu przystało usprawiedliwienia. H. S. miała wykłady, E. S. była za granicą, D. W. na poligonie, L. K. odbywał spotkanie, W. P. podziękował, A. M. odmówił, J. O. żałował, że nie może być, bo miałby szanse wygrać, a J. K. był bez szans, bo jest dyslektykiem. W. C. chciał, ale nie mógł, a R. B. mógł, ale nie chciał.* To właśnie cała Krystyna: i powaga, i dystans, i humor.

Trzeba będzie zrobić wszystko, aby Dyktando było kontynuowane. Przychyłam się do sugestii prof. Jerzego Bralczyka, aby Dyktandu nadać imię pomysłodawczyni. Także prof. Andrzej Bochenek na spotkaniu poświęconym sprawom medycznym powiedział, że chciałby, aby spotkania medyczne i „Magazyn Medyczny” przetrwały.

Krystyna również zaproponowała mi, abym wziął udział w cyklicznym programie telewizyjnym *Zabaw językiem polskim*, rozrywkowym teleturnieju, emitowanym w I programie TVP (1999 – 2001), który służył popularyzowaniu poprawnego języka polskiego z wykorzystaniem zasady: *bawiąc, uczyć*. W konkursie brały udział znane postacie ze świata sztuki, biznesu i polityki. Przez pewien czas oprócz Krystyny i mnie w programie tym uczestniczył red. Piotr Karmański.

Niedawno Krystyna zdążyła wejść do świata nauki. Została wybrana członkiem

Krystynę znałem długo, ponad 30 lat. Była moją studentką. Studia ukończyła w 1976 roku i w tym samym roku rozpoczęła pracę jako dziennikarka w Radiu Katowice. Szybko zdobyła sobie uznanie jako autorka, popularnych na Śląsku, programów poświęconych zdrowiu. Organizowała też wielkie akcje społeczne, w których zachęcała m.in. do honorowego oddawania krwi czy rzucenia palenia. Otrzymała dziennikarskie nagrody, m.in. im. Bolesława Prusa, „Rzeczpospolitej” im. Dariusza Fikusa.

W latach 2002 – 2004 była dyrektorem kreatywnym Radia Katowice. Od 2004 roku senatorem V, VI i VII kadencji, w 2005 roku uzyskała najwyższy wynik w kraju (ponad 255 tys. głosów tj. 53,28%), a w VII kadencji powierzono Jej funkcję wicemarszałka Senatu.

Krystyna – wyjątkowa osobowość, człowiek instytucja. Byłem pod wielkim wrażeniem, z jaką energią, zapałem i konsekwencją realizowała swoje pomysły. Miała mnóstwo siły. Nieraz wracaliśmy z Warszawy wieczorem pociągami z długich nagrań telewizyjnych i nie widziałem u Niej zmęczenia, nawet już coś nowego planowała. Nieśamowita...

Miałem szczęście uczestniczyć w niektórych Jej przedsięwzięciach. Pracując w Radiu Katowice, zaproponowała mi, abym prowadził cykliczny program „Pytanie na śniadanie”, w którym wyjaśniałem językowe problemy. Jednak najdłużej współpracowałem z Nią, niemal do ostatnich chwil Jej życia, w charakterze jurora w Ogólnopolskim Dyktandzie (od III edycji 1989 – 2010). Ostatnie przez Nią zorganizowane dyktando to: XIV Ogólnopolskie Dyktando (22 listopada 2009 roku) i zmagania o tytuł Arcymistrza Ortografii Polskiej (21 lutego 2010). Współpraca ta przebiegała bez żadnych zgrzytów, przy pełnej harmonii i serdeczności.

Rady Języka przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk, w której zorganizowała Komisję Języka Mediów i została jej przewodniczącą. Jako członek tej Rady miałem okazję obserwować Jej bardzo energiczne działania i efekty pracy.

Była inicjatorką utworzenia Roku Języka Polskiego w 2006, wówczas ustanowiono Medal Roku Języka Polskiego, w Katowicach zorganizowano Festiwal Języka Polskiego i Konkurs Mówca Znakomity. Jej dziełem było również to, że 10 listopada w Katowicach odbyła się uroczystość przyznania tytułu „Ambasador Polszczyzny” m.in. osobom: arcybiskupowi Tadeuszowi Grochowskiemu, profesorowi Andrzejowi Szczeklikowi, doktor Annie Barańczak, redaktorowi Bartłomiejowi Chacińskiemu, prof. Dorocie Simonides; tytuł „Wielkiego Ambasadora Polszczyzny” wręczono Tadeuszowi Konwickiemu.

Z inicjatywy Krystyny w 2011 roku (3-6 maja) ma się odbyć Kongres Języka Polskiego, organizowany przez Radę Języka Polskiego. Prof. Jerzy Bralczyk powiedział, że warto tym kongresem upamiętnić dzieło Krystyny. Ten Kongres to jedna z niezalutowanych przez nią spraw. Ile takich spraw zostało? Nie wiem.

Myślała głównie o innych, mniej o sobie. Przykładowo: zapytała kiedyś: *Czy nie masz magistrantki, która by mogła zostać moją asystentką?* Zaproponowałem Jej kandydatkę, która niedługo miała mieć egzamin magisterski. Krystyna: *Przyjdzie do Ciebie incognito mój doradca z kwiatami, aby na oczach Komisji pogratulować jej egzaminu.* Ani komisja, ani magistrantka o tym nie wiedzieli. Kiedy doradca gratulował jej egzaminu, magistrantka z emocji i zaskoczenia się rozplakała. Była uradowana. Pracowała u Krystyny do końca Jej życia.

Na koniec wyznam: Krystyna rzuciła kiedyś pomysł: *Napiszmy książkę o Dyktandzie.* Publikacja powstała: *10. Jubileuszowe Dyktando Ogólnopolskie, historia, wywiady, teksty*, Łódź 2001. Jedynym „sporem” między nami była kolejność nazwisk autorów. Pomysłodawczyni: *Twoje nazwisko niech będzie na pierwszym miejscu.* Ja: *Nazwiska będą ułożone alfabetycznie.* Nie ustąpiłem. Podjęcie tematu kolejności nazwisk świadczy o skromności Krystyny. Przy okazji tej książki niejednokrotnie wspominała mi, czy nie mogłaby napisać doktoratu na temat Dyktanda. Wówczas sądziłem, że temat byłby za wąski, a kiedy Dyktando się rozrosło i stało fenomenem socjologicznym, było już sporo materiałów, zmieniłem zdanie. Nie wracałem jednak do tematu, bo od sześciu lat Krystyna weszła do polityki. Nie zdążyłem już odpowiedzieć na Jej pytanie. Pozostał lekki wyrzut sumienia...

Po śmierci Krystyny powstała wielka wyrywa. Nie wiem, czy szybko znajdzie się ktoś, kto Ją zastąpi.

EDWARD POLAŃSKI

Katedra Kryminalistyki UŚ
żegna adwokata Stanisława Mikke

Nizane z pamięci

Poznaliśmy Go w połowie lat 70., zaraz po powstaniu naszej Katedry. Był wtedy członkiem zespołu redakcyjnego „Gazety Sądowej i Penitencjarnej”, organu Ministerstwa Sprawiedliwości. Czasopismo miało ambicje naukowe i obok resortowych komunikatów drukowało artykuły, poddawane wcześniej wszystkim właściwym rygorom (recenzje, etc.), a za to redaktorem odpowiedzialnym był właśnie Stanisław Mikke. Okazało się, że pochodził z Częstochowy, ale studiował w Warszawie (gdy zaczynał studia Uniwersytetu Śląskiego jeszcze nie było). Warszawę pokochał i po krótkiej pracy w częstochowskiej prokuraturze do Warszawy powrócił. Rychło awansował i gdy Go poznaliśmy, był już w Prokuraturze Stołecznej. Dziennikarstwo było dla Niego odskocznią od codzienności prowadzonych śledztw. A prowadził lub współprowadził różne; m.in. w sprawie katastrofy *Il-a 62*, który w 1980 r. rozbił się na Fortach Legionowskich podchodząc już do lądowania. Fatum jakiegoś?

Najbardziej zbliżyły nas Chęciny. W tym starym, podkieleckim miasteczku od końca lat 70. nasza Katedra organizowała coroczne konferencje metodologiczne, na których specjaliści z nauk sądowych (kryminalisty, medycy, psychiatry) dyskutowali, jak prowadzić badania naukowe. W ośrodku wypoczynkowym mieszczącym się w dawnym klasztorze, jeszcze przez gen. Zajączka sekularyzowanym i zamienionym wtedy na więzienie, spotykało się dziwne grono: pracownicy świeckich uniwersytetów i akademii medycznych, ale też uczelni wyznaniowych (KUL-u, PAT-u) i uczelni resortowych (ASW, WSO MSW), Instytutu Ekspertyz Sądowych MS i resortowych laboratoriów kryminalistycznych (MO i WSW)... I nigdy różnice w dyskusji (obowiązywała zasada *kooperacji negatywnej* – czyli współpracy przez krytykę) nie odpowiadały pochodzeniu dyskutantów. Mimo sporów atmosfera była przyjazna i nie popsuł tego nawet stan wojenny. Gdy jeden z uczestników, oficer MO, bronić miał doktoratu, ks. prof. Życiński odprawił mszę w tej intencji.

Byli

Spotkanie społeczności Uniwersytetu Śląskiego z Prezydentem RP Lechem Kaczyńskim 4 marca 2009 roku

28 września 2008 roku w rektoracie UŚ odbyła się konferencja prasowa przed meczem piłkarskim „Senat kontra Senat”. Wicemarszałek Senatu RP Krystyna Bochenek zaprezentowała koszulki drużyny

Foto: Agnieszka Sikora

Oczywiście wiedzieliśmy, że część naszych kolegów musiało z tych spotkań pisać sprawozdania – bez względu na to, czy nosili niebieski, zielony, czy czarny mundur. I dobrodusznie z tego żartowaliśmy; takie były czasy, taki polityczny folklor. Staszek też pisał sprawozdania, tyle że były to sprawozdania publikowane, bo do „Gazety Sądowej...”. Brał udział w każdej dyskusji, a przede wszystkim pilnie notował. Pytaliśmy, po co Mu takie szczegółowe notatki. „Bo ja się uczyć” odpowiedział, „ja muszę wiedzieć, co ma na myśli recenzent, gdy autorowi zarzuca błędy warsztatowe”.

Potem przyszedł rok 1989 i koniec spotkań. Niektórzy uczestnicy odeszli do służby państwowej (Konieczny, Widacki), inni objęli kierownictwa resortowych laboratoriów (Ruszkowski, Goc, Wiśniewski, Dudek), prof. Życiński objął diecezję tarnowską, potem lubelską... Ośrodek sprzedano franciszkanom za symboliczną złotówkę, przestał działać *genius loci*. „Gazetę Sądową i Penitencjarną” zlikwidowano, a Staszek, który w tzw. międzyczasie został adwokatem, przeszedł do „Palestry”, rychło też został jej redaktorem naczelnym.

Pojechał do Miednoje, gdzie odpowiadał za obsługę prasową zespołu kierowanego przez gen. Młodziejewskiego, znanego antropologa sądowego, też stałego uczestnika chełmińskich spotkań. Później były Katyń, Charków i wstrząsające reportaże,

publikowane w „Palestrze”, a potem książka *Śpij mężny...*, do której przedmowę napisał Zbigniew Brzeziński. Został wiceprzewodniczącym Rady Ochrony Pamięci i Męczeństwa. Zorganizował dwie wystawy: „Adwokaci polscy Ojczyźnie” i „Adwokaci - ofiary Katynia”. Tę ostatnią otwarto tydzień przed katastrofą.

Pisał dużo; stałe felietony do „Palestry”, opowiadania i książki (*Słodkie cytryny* i *Dopóki żyję, nie nadejdzie*). Do stałej współpracy z „Palestrą” nakłonił literatów (m.in. Władysława Terleckiego) i profesurę (felietony pisywał m.in. prof. Filar), reanimował stały dodatek „Palestra Literacka”. Jedno z jego opowiadań posłużyło za kanwę scenariusza „Krótkiego filmu o zabijaniu”. Był konsultantem tego filmu; wcześniej był konsultantem Kieślowskiego przy kręceniu filmu „Bez końca”. Wiedzieliśmy, bo pieczołowicie zbierał informacje o wszystkim, co towarzyszy wykonaniu kary śmierci. Sprawy etyczne były Mu zawsze bliskie; przewodniczył Komisji Etyki Naczelnej Rady Adwokackiej, był też członkiem Komisji Bioetycznej Instytutu Kardiologii w Aninie.

Nadal uczestniczył w kryminalistycznych konferencjach naukowych, np. w warsztatach metodycznych ekspertyzy dokumentów w Muszynie. U nas ostatnio był na konferencji „Obszary badawcze współczesnej kryminalistyki” i z okazji jubileuszu prof. Felusia.

Foto: „Palestra”

Mieliśmy z Nim stały kontakt telefoniczny. Dzwonił często, zazwyczaj o porady fachowe: o jakie ekspertyzy należałoby wystąpić, do kogo się o to zwrócić... Z tego, co o sprawach mówił wynikało, że jako adwokat prowadził dużo spraw *pro bono*. Z gazet dowiedziałem się, że to z Jego poręki dla jednej z późniejszych ofiar znaleziono miejsce w prezydenckim samolocie. Wierzę w to; Staszek lubił pomagać.

Ostatnio rozmawialiśmy w poniedziałek tego feralnego tygodnia, głównie o sprawach redakcyjnych. Wiedziałem więc, że ma lecieć do Katynia; ale nie wiedziałem, że tym samolotem...

TADEUSZ WIDŁA

wśród nas

Posel Grzegorz Dolniak żywo interesował się wydarzeniami na naszej uczelni. Był m.in. gościem podczas wizyty premiera Donalda Tuska 5 czerwca 2009 roku

27 kwietnia 2009 roku na Wydziale Nauk Społecznych prof. Janusz Kurtyka wygłosił wykład pt. „Rola Instytutu Pamięci Narodowej w kształtowaniu świadomości historycznej. Pamięć, edukacja, rozliczenie”

22 lutego 2007 roku Izabela Jaruga-Nowacka wzięła udział w konferencji „Kobieta pod lupą” na Wydziale Nauk Społecznych

14 kwietnia mszą świętą w katowickiej Archikatedrze Chrystusa Króla, środowisko akademickie naszego regionu pożegnało Ofiary katastrofy pod Smoleńskiem. Zginęli w niej również absolwenci śląskich uczelni: senator Krystyna Bochenek, związana z Uniwersytetem Śląskim, poseł Grzegorz Dolniak, absolwent Akademii Ekonomicznej im. Karola Adamieckiego oraz prezes NBP Sławomir Skrzypek, który studiował m.in. na Politechnice Śląskiej.

- Przybyliśmy, jako środowisko szkół wyższych, z potrzeby serca, tak jak to ma miejsce w całym naszym kraju i nie tylko, aby w okresie żałoby narodowej wspomnieć tyle wspaniałych postaci naszego życia publicznego - powiedział metropolita katowicki abp

Damian Zimoń. Przytoczył też słowa ks. Jana Twardowskiego „Śpieszmy się kochać ludzi, tak szybko odchodzą”.

W mszy odprawionej z inicjatywy rektora naszej uczelni prof. zw. dr. hab. Wiesława Banysia uczestniczyło ok. 9 tys. osób – przedstawiciele władz uczelnianych, pracownicy naukowci i studenci.

- Wierzę, że w Polsce narodzi się nowa solidarność – mówił Damian Zimoń. Również wygłaszający homilię ks. Tomasz Jaklewicz apelował o mądrość i pokorę, wyrażając nadzieję, że szlachetny poryw serc przemieni się w trwałą postawę. W imieniu środowiska akademickiego głos zabrał rektor Banyś: - Dotąd byliśmy podzieleni, ale mam nadzieję, że od soboty staliśmy się jedną wielką polską rodziną.

Profesorowie i studenci na mszy w intencji ofiar katastrofy. Kazanie wygłoszone przez ks. dr. Tomasza Jaklewicza

Z krzyża płynie światło

Każdy z nas ma jakąś swoją opowieść o tym, jak dotarła do niego ta zła nowina. Bo każdego z nas osobicie dotknęła ta tragedia. Ja akurat siedziałem w pociągu, jadącym z Warszawy do Katowic. Zadzwoniła komórka. Pasażer wyszedł z przedziału na korytarz. Już po chwili wrócił. – Panowie, stała się straszna rzecz, prezydent nie żyje, samolot się roztrzaskał się pod Katyniem, wszyscy zginęli.

Instynktownie szukamy pocieszenia. Brakuje nam słów, ale szukamy światła w ciemności, dlatego zapalamy znicze. Kładziemy kwiaty, bo one są symbolem piękna, życia, wyrażają miłość, choć wiemy, że ich piękno jest nietrwałe. Zmawiamy modlitwę, chcemy być razem. Potem przychodzą pytania o sens. W ubiegłą sobotę podczas wieczornej Mszy św., katedra w Katowicach była pełna. „Otrzyjcie już łzy płaczący...” – rozbrzmiewała pieśń, tak jak i dzisiaj. Pomyślałem sobie: „Boże, co byśmy zrobili bez Kościoła, bez tej Mszy św., bez Ewangelii, bez Ciebie. Dokąd byśmy poszli z naszym bólem, do kogo?”. „Panie do kogóż pójdziemy, Ty masz słowa życia, życia wiecznego!” (J 6,68).

Wszystkie formy pocieszenia, poza tą płynącą z wiary, są tylko lepszym lub gorszym środkiem znieczulającym ból. „Przez Chrystusa i w Chrystusie rozjaśnia się zagadka cierpienia i śmierci, która przygniata nas poza jego Ewangelią” (Sobór Watykański II). Rozjaśnia się, czyli nie wyjaśnia do końca, ale pomaga nam przetrzymać, zapala światełko nadziei. Zwróćmy się więc do Ewangelii. To jest Dobra Nowina, to odpowiedź na złą nowinę, nawet tę najgorszą.

Ewangelie mówią, że Jezus dwukrotnie zapłakał. Zapłakał nad śmiercią swojego przyjaciela Łazarza i nad Jerozolimą. „Je-

zus, zobaczył ją (Marię), jak płacze, a także jak płaczą Żydzi, którzy z nią przyszli, wzruszył się, w duchu rozrzewnił. Zapytał: Gdzie go położyliście? Odpowiedzieli: Panie, chodź i zobacz. Jezus zapłakał” (J 11,33). My też dziś płacemy i mówimy do Pana: „Chodź i zobacz, co nas spotkało”. Jezus płacze także nad naszym światem, nad naszą Ojczyzną. Płacze nad Smoleńskiem, płacze nad Haiti, nad Tybetem, gdzie trzęsienie ziemi zabrało wczoraj życie 300 osobom. Płacze z wszystkimi płaczącymi, płacze przy każdym łożu boleści, przy każdym grobie.

Czym są te łzy Boga? Dowodem Jego bezsilności wobec zła i bólu? Panie, dlaczego nie interweniujesz, chciałoby się zapytać. Ból mówi w nas, tak jak ewangeliczna Maria, siostra Łazarza: „Panie, gdybyś tu był, mój brat by nie umarł”. Panie, dlaczego nie rozgoniłeś tej mgły nad lotniskiem? „Niepojętość cierpienia jest fragmentem niepojętości Boga” – pisał o. Karl Rahner. A więc ta Boża bezradność wobec cierpienia przynależy jakoś do Jego tajemnicy. Bezradność nie oznacza obojętności. Bóg milczy, nie tłumaczy. On płacze, czyli nie jest nieczuły. Przeciwnie, jest poruszony ludzkim cierpieniem. On współcierpi z nami.

Prawdziwym kluczem do tajemnicy cierpienia i śmierci, który przynosi Ewangelia, jest krzyż Chrystusa. „Przychodzi nam przeżywać w tym roku drugi Wielki Piątek” – mówił abp Nycz. „Podczas ziemskiego życia Chrystusa ludzie przychodzili do Niego ze swoimi największymi smutkami i problemami. My dziś także przychodzimy do Niego – ukrzyżowanego i zmartwychwstałego Pana. Krzyż to miejsce odzyskania nadziei, to znak zwycięstwa, znak zamiany zła w dobro. Nie cofniemy biegu wydarzeń, ale możemy podjąć wysiłek, by krzyż boleści tych, co zginęli, i ich

rodzin stał się złączony z krzyżem Chrystusa, z krzyżem zbawienia”.

Krzyże w Katyniu, krzyż na placu Piłsudskiego w Warszawie, krzyż w sejmie... i tyle innych związanych z naszą historią. Teraz stawiamy kolejny. Nie dlatego, żeby wychwalać cierpienie. Nie, z krzyża płynie światło. Krzyż nie jest pouczeniem czy moralizowaniem. Jest zaproszeniem do szukania głębszego sensu.

Na ludzkie pytanie o sens cierpienia, na wołanie „dlaczego”, Bóg odpowiada z krzyża Chrystusa. Nie jest to odpowiedź filozofa, obserwatora, kaznodziei, jest to odpowiedź uczestnika, kogoś, kto sam cierpi. Co więcej, cierpi całkowicie niewinnie, cierpi, bo kocha. Jezus swoim cierpieniem przeobraża każde ludzkie cierpienie, nadaje mu sens, zamienia je w drogę do większej miłości, do zmartwychwstania. Jezus schodzi w każde ludzkie „piekło”. „Niezależnie od tego, jak głębokie jest to piekło, w którym ludzie się znajdują, jeszcze głębiej znajduje się oczekujący Chrystus” (Evdokimov).

Pisał Jan Paweł II: „Trzeba jednakże nie-raz czasu, nawet długiego czasu, ażeby ta odpowiedź zaczęła być wewnętrznie słyszalna. Chrystus bowiem na ludzkie pytanie o sens cierpienia nie odpowiada wprost i nie odpowiada w oderwaniu. (...) Jest to bowiem nade wszystko wezwanie. Powołanie. Chrystus nie wyjaśnia w oderwaniu racji cierpienia, ale przede wszystkim mówi: »Pójdź za Mną!«. Pójdź! Weź udział swoim cierpieniem w tym zbawieniu świata, które dokonuje się przez moje cierpienie! Przez mój Krzyż. W miarę jak człowiek bierze swój krzyż, łącząc się duchowo z Krzyżem Chrystusa, odsłania się przed nim zbawczy sens cierpienia”.

Sensu cierpienia nie odkrywa się na drodze teoretycznych dywagacji, staje się on tym bardziej czytelny, im dłużej i wytrwa-

lej idziemy za Jezusem, czyli kochamy jak On. Z Krzyża płynie przesłanie: „ból, cierpienie, śmierć to nie wszystko, jest coś więcej, jest ciąg dalszy, jest Ktoś, kto obiecał nam to swoją śmiercią”.

Ten „ciąg dalszy” jest w dwóch wymiarach. Wierzymy, że istnieje on dla Tych, którzy zginęli pod Smoleńskiem. Wybierali się tam, aby oddać hołd pomordowanym, aby pomodlić się nad ich mogiłami. „Słowo Boże pozwala nam wierzyć, że Prezydent i jego świta dotarli do polskich żołnierzy. Nie na ich groby, ale na niebieską paradę w Domu Ojca. Paradę, którą odwiecznie przyjmuje od rzeszy zbawionych Chrystus Król i Pan” (ks. Piotr Pawlukiewicz).

Człowiek wierzący nie godzi się z myślą, że każda śmierć jest bezsensowna i bezcelowa. Nie wierzymy w nicość, wierzymy w Boga. A Bóg, który wskrzesił z martwych Jezusa, jest większy niż śmierć. Nie musimy sami wytwarzać sensu śmierci, ten sens do nas przychodzi, jest nam ofiarowany przez Ewangelię. Możemy go albo odrzucić albo cierpliwie, pokornie szukać i przyjmować.

Jest również ciąg dalszy dla nas, będący jeszcze po tej stronie życia. Dzięki tej tragedii, świat, po latach milczenia, usłyszał wreszcie głośno o tamtej zbrodni. Kłamstwo katyńskie zostało pokonane. Ufam, że definitywnie. To prawda, że za strasznie wysoką cenę. Wielu z nas, zwłaszcza z młodszego pokolenia, przez pryzmat uczuć, które dziś przeżywamy, ma szansę lepiej zrozumieć, czym była tamta zbrodnia. Teraz straciliśmy 96 wybitnych Polaków, wtedy 22 tysiące! Teraz w wyniku tragicznego wypadku, wtedy zastrzelonych z zimną krwią.

Znakiem nadziei jest postawa Rosjan. Katyń – miejsce, które od 70 lat jest niezagojoną raną, ma szansę stać się miejscem pojednania. Jakby coś wreszcie pękło w polsko-rosyjskich relacjach. Czy ziemia przeklęta, może okazać się błogosławiona? Jest taka nadzieja. Bo jeśli nie teraz, to kiedy? Nie wolno nam zmarnować tej szansy.

Wracam wciąż do ewangelicznej sceny, związanej z Niedzielą Miłosierdzia. Jezus powiedział do wątpiącego Tomasza: „Dotknij ran!”. „Wszystkie bolesne rany, wszystkie nędze tego świata ludzkości są »ranami Chrystusa«. Zmartwychwstanie nie jest *happy endem*, lecz zaproszeniem i wezwaniem. Nie musimy i nie wolno nam kapitulować przed ogniem cierpienia, nawet jeśli nie potrafimy go ugasić. Nie wolno nam wobec zła zachowywać się tak, jakby do niego należało ostateczne słowo. Nie bójmy się »uwierzyć miłości«, także tam, gdzie wedle wszelkich światowych kryteriów przegrywa. Miejmy odwagę »mądrości tego świata« przeciwstawić »głupstwo krzyża!«. (ks. Tomasz Halik, „Dotknij ran”).

Foto: Agnieszka Sikora

Z ran zadanych Jezusowi przez zło popłynęła krew niosąca światu zbawienie. Cierpienie przyjęte z miłością sprawia, że zło przemienia się w dobro. To, co wyglądało na bezsensowny koniec, okazało się nowym początkiem. Oto głupstwo krzyża! „Nie cofniemy wydarzeń z 10 kwietnia, ale możemy podjąć wysiłek, by uczynić to samo, co nasz Mistrz – pokrzyżować drogi złemu duchowi. Polska została dotkliwie zraniona, ale jeśli będziemy mądrzy, pokorni i okażemy się uczniami Jezusa, to z tych ran może popłynąć przeogromne dobro” – wzywał w radiowej homilii ks. Piotr Pawlukiewicz.

O jakie dobro może tu chodzić? „Może odzyskamy utracony w jakimś stopniu dar jedności, wzajemnego szacunku. Może bardziej pokochamy Polskę, tę zranioną Polskę. Może ona stanie się duchowo bogatsza i wspanialsza. Jak piękne jest oblicze Maryi Jasnogórskiej mimo tego, że widnieją na nim ślady dwóch cięć! Z tym zakątkiem świata, gdzie Katyń i Smoleńsk, już na zawsze będzie się nam kojarzyło podwójne cięcie na obliczu naszej Ojczyzny. Może wpisanie tych dwóch ran w nasze serca uczyni nas wszystkich ludźmi bardziej głębokimi i mądrymi. Może rozsądniejsza będzie krytyka polityków. Może więcej będzie między nami zrozumienia i dialogu, mniej sporów, może uda się wyciągnięcie do siebie ręki” (ks. Piotr Pawlukiewicz)

Czy tak się stanie? Czy nie ulegamy emocjom, które szybko opadną? Czy uda się nam zamienić to niezwykle poruszenie serc w czyn, w trwałą postawę, w poczucie wspólnoty, w odpowiedzialność za słowa i za dobro, którym jest Ojczyzna?

Wiele dobra już się stało. Moja mama powiedziała do mnie, patrząc na obrazy z żałobnej Warszawy: „Wiesz, jak denerwuje mnie na co dzień ten nasz naród, ale

w takich chwilach, wiesz... jesteśmy naprawdę piękni”. Bracia i Siostry, tak, jesteśmy dziś piękni. Nie pozwólmy na to, by te dobre postawy, które zrodziła ta tragedia zostały zmarnowane. Nie słuchajmy cyników.

Owszem, ja też boję się, że kiedy ucichnie żałoba zacznie się polowanie na winnych, oskarżenia, awantury o następców na stanowiskach. Walka polityczna jest zawsze ścieraniem się poglądów, ale czy będzie to spór z klasą, z większym szacunkiem dla politycznych przeciwników? Demokracja to nie tylko spór. Demokracja to także sztuka podejmowania wyborów, szukania zgody dla wspólnego dobra, dla budowania. Czy nie powrócimy szybko w codzienność polskiego piekła? Wierzę, że dobro będzie silniejsze. Że to wydarzenie pozostanie dla naszego pokolenia jakimś trwałym punktem odniesienia, że to będzie jakieś *memento*, do którego będzie można powracać w chwili, gdy znowu zaczną ponosić nas złe emocje.

Śmierć uczy pokory. Paradoksalnie, uczy życia. Uczy, co jest naprawdę ważne, uczy szacunku dla każdego dnia, dla każdej chwili życia. Uczy, jak cenne jest każde ludzkie życie. Uczy demokracji, bo wobec śmierci wszyscy jesteśmy równi, jednakowo śmiertelni, jednakowo bezbronni. Wszyscy odpowiedzialni przed Tym, który zapyta nas kiedyś, co zrobiłeś ze swoim życiem.

Tragedia wydarzyła się w przeddzień Święta Miłosierdzia. Czy to coś oznacza dla nas? Być może wyraźniej rozumiemy, że wszyscy, bez wyjątku, potrzebujemy ludzkiego i Bożego miłosierdzia.

W 2002 roku Jan Paweł poświęcając Sanktuarium w Łagiewnikach mówił: „Podobnie jak św. Faustyna, chcemy wyznać, że nie ma dla człowieka innego źródła nadziei, jak miłosierdzie Boga. Pragniemy z wiarą powtarzać: Jezu, ufam Tobie! To wyznanie, w którym wyraża się ufność we wszechmocną miłość Boga, jest szczególnie potrzebne w naszych czasach, w których człowiek doznaje zagubienia w obliczu wielorakich przejawów zła. Trzeba, aby wołanie o Boże miłosierdzie płynęło z głębi ludzkich serc, pełnych cierpienia, niepokoju i zwątpienia, poszukujących niezawodnego źródła nadziei. Dlatego przychodzimy dziś tu, do łagiewnickiego sanktuarium, aby na nowo odkrywać w Chrystusie oblicze Ojca, który jest „Ojcem miłosierdzia oraz Bogiem wszelkiej pociechy” (por. 2 Kor 1, 3). Pragniemy oczyma duszy wpatrywać się w oczy miłosiernego Jezusa, aby w głębi Jego spojrzenia znaleźć odbicie własnego życia oraz światło łaski, którą już po wielokroć otrzymaliśmy i którą Bóg zachowuje dla nas na każdy dzień i na dzień ostateczny”.

Jezu ufam Tobie! Amen.

Mszę poprzedził przemarsz orszaków uczelni województwa śląskiego

Orszak rektorski poprowadzili (w pierwszym rzędzie): JM Rektor Akademii Ekonomicznej im. K. Adamieckiego prof. dr hab. Jan Pyka, JM Rektor Śląskiego Uniwersytetu Medycznego prof. dr hab. Ewa Małecka-Tendera i JM Rektor Uniwersytetu Śląskiego prof. zw. dr hab. Wiesław Banyś

Msza akademicka w intencji Ofiar katastrofy pod Smoleńskiem odbyła się w Archikatedrze Chrystusa Króla w Katowicach

Foto: Agnieszka Sikora

Msza akademicka Ofiar katastrofy

Mszę celebrował JE abp dr D

ka w intencji pod Smoleńskiem

Samian Zimoń, metropolita katowicki

W imieniu społeczności akademickiej głos zabrał JM Rektor UŚ prof. zw. dr hab. Wiesław Banyś

Wyrzeczenie się przemocy wyrastało z wartości chrześcijańskich, z nauki papieża Jana Pawła II, kazań ks. Józefa Tischnera i ks. Jerzego Popiełuszki. „Solidarność” pilnowała legalności, nie wymagała heroizmu, ale oczekiwała przyzwoitości. Jednoczyła najlepsze cechy narodowe: patriotyzm, odwagę, zdolność do samoorganizacji. Prof. Jerzy Stępień nazwał ten ruch ostatnią polską konfederacją.

Ostatnia polska konfederacja

30 lat NSZZ Solidarność

Przypadająca w tym roku 30. rocznica „Solidarność” skłania do wielu refleksji, tym bardziej, że pokolenie związane z odnową życia politycznego i społecznego w 1980 roku, w wyniku której powstał Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”, powoli odchodzi z życia zawodowego i z niepokojem patrzy na swoich następców.

„Solidarność” była postrzegana jako kontynuatorka najlepszych polskich tradycji narodowych i społecznych. W niej zamknęły się wszelkie dążenia wolnościowe i demokratyczne. Solidarność z robotnikami walczącymi o pracownicze, obywatelskie prawa, o ludzką i narodową godność udzieliła się wielu pracownikom naszej uczelni. Do wszystkich przemówiły takie hasła, jak wolność jednostki, równość wobec prawa, prawda, godność, a przede wszystkim szeroko rozumiana solidarność międzyludzka. Na okres 16 miesięcy

cy tzw. karnawału „Solidarność”, od sierpnia 1980 r. do grudnia 1981 r., przypada niezwykła aktywność „Solidarność” uniwersyteckiej, skupiającej połowę pracowników Uniwersytetu Śląskiego. Wszystko zaczęło się w Instytucie Fizyki, za którym poszła większość wydziałów i niezależnie na Wydziale Nauk Społecznych, szybko ogarniając całą uczelnię. Nastąpiła niesamowita integracja środowiska. Zatarły się przedziały między poszczególnymi grupami pracowniczymi i wydziałami. Można było także zaobserwować zmianę w zachowaniu studentów, którzy zaczęli z szacunkiem odnosić się do działalności swoich nauczycieli. Niezależne Zrzeszenie Studentów uczestniczyło w działaniach „Solidarność”. Niezwykłą rolę w tych przemianach odegrali: prof. Irena Bajerowa, prof. August Chełkowski, prof. Andrzej Pawlikowski, prof. Walerian Pańko. Stali się oni duchowymi przywódcami „Solidarność” uniwersyteckiej. Pierwszym przewodniczącym Związku został dr Jan Jelonek – niekwestionowany przywódca w 1980 i w 1989 r. Wspomniały klimat uczelni w tym czasie dodał skrzydeł wszystkim – pracownikom i studentom. Była to wielka próba przemiany Uniwersytetu.

Związek działał także poza uczelnią. Pracownicy naukowcy odegrali bardzo ważną rolę w kształtowaniu świadomości społecznej i obywatelskiej, organizując wykłady, dyskusje, spotkania z wieloma znanymi postaciami ze środowisk opozycyjnych. Udzielali porad, konsultacji i pomocy przy zakładaniu niezależnych związków zawodowych w zakładach pracy naszego województwa. Działania „Solidarność” uniwersyteckiej przyczyniły się do zniesienia etykiety „czerwonego uniwersytetu”. Wywołało to wściekłość władz partyjnych województwa, które w powołaniu Uniwersytetu Śląskiego upatrywało szansę na podporządkowanie uczelni swoim celom.

Stan wojenny przerwał wspaniałe działania ludzi, hamując procesy demokratyczne. Czynnych działaczy aresztowano lub internowano według wcześniej przygotowanych list.

W konsekwencji wielu z nich wyemigrowało za granicę. Pracownicy Uniwersytetu Śląskiego doznali strasznych prześladowań. Pierwsze demokratycznie wybrane władze uczelni – rektor prof. August

Drogi Panie Internowany!

Na wstępie serdecznie dziękuję za otrzymane list i karteczki. List ten otrzymałam w dniu 1.VI i sprawił mi przyjemność. Cięszę się, że podoba się Panu moja laurka. Dziękuję również za życzenia. Serdecznie Pana pozdrawiam i życzę szybkiego powrotu do swojej rodziny. W dalszym ciągu będę się modlić za wszystkich Internowanych.

Kadał jestem
z Panem

Dorota G. z kl. V
paraf. Św. Trójcy w Brzemyślu

Pan, który podpisał się jeden z wielu
i zamieszczał cytaty Korwida.

Chelkowski i prorektor prof. Irena Bajerowa zostali internowani. Wraz z nimi internowano ponad 100 pracowników i studentów. Wielu pracowników straciło pracę z dnia na dzień. Skala tych represji była nieporównywalna z prześladowaniami w innych szkołach wyższych. Znalazło w nich upust rozczarowanie władz partyjnych w stosunku do uczelni, którą chciały sobie podporządkować. Uniwersytet poniósł niepowetowane straty, tracąc cenną kadre, którą przez wiele lat starano się odbudowywać.

Zdarzenia tych lat to ważny rozdział historii Uniwersytetu Śląskiego, która wymaga odpowiedniej publikacji, gdyż w ramach tego skromnego tekstu nie sposób powiedzieć zbyt wiele. Uznać należy, że jest to jedynie zwiastun obchodów rocznicowych, które na naszej uczelni powinny znaleźć odpowiedni wyraz.

Nie sposób pominąć dzisiaj pytania o rolę „Solidarności” w życiu społecznym i politycznym po 30 latach transformacji. Po burzach politycznych, polaryzacji postaw działaczy dawnej „Solidarności” i wielu rozczarowaniach.

Należałoby przypomnieć „Etykę Solidarności” ks. Józefa Tischnera, zawierającą podstawy filozoficzne i moralne tego ruchu, który wyrwał ludzi z izolacji i egoizmu, dając wspaniałe poczucie wewnętrznej wolności i wspólnoty. Wyrzeczenie się przemocy wyrastało z wartości chrześcijańskich, z nauki papieża Jana Pawła II, kazań ks. Józefa Tischnera i ks. Jerzego Popiełuszki. „Solidarność” pilnowała legalności, nie wymagała heroizmu, ale oczekiwała przyzwoitości. Jednoczyła najlepsze cechy narodowe: patriotyzm, odwagę, zdolność do samoorganizacji. Prof. Jerzy Stępień nazwał ten ruch ostatnią polską konfederacją.

Etyka „Solidarności” pozostaje do dziś aktualnym przesłaniem. Groźne w skutkach staje się porzucenie tych wartości, które przyczyniły się do zapewnienia nam wolności. Następcy mogą przecieżyć tylko wtedy docenić osiągnięcia „Solidarności”, kiedy zdołają ochronić procesy demokratyczne, co wymaga w dalszym ciągu ogromnego wysiłku. Trud ten powinien być podjęty z myślą o przyszłych pokoleniach. Niestety, zaczyna nam brakować solidarnej jedności, prawdy i sprawiedliwości. Wydaje się, że po 30 latach potrzeba nie mniej solidarności niż w latach 80.

Żeby przypomnieć atmosferę tamtych lat, spróbuję odnieść się do niezwykłego dokumentu, książki Piotra Rajskego *Uherce to takie miłe więzienie pod Leskiem*. Jest to unikatowe świadectwo historyczne i do-

kument osobistych przeżyć. Autor, aktywny działacz „Solidarności”, członek Komisji Zakładowej, przewodniczący Koła NSZZ Solidarność na Wydziale Radia i Telewizji UŚ, internowany w marcu 1982 roku, spędził 4 miesiące w Zakładzie Karnym w Uhercach Mineralnych koło Leska. Po wyjściu z internowania został zwolniony z pracy. W 1989 roku wyjechał na stałe do Kanady.

Dosłownie w przededniu 30. rocznicy „Solidarności” przysłał swój dziennik z internowania. Tekst ten został przekazany do Wydawnictwa Uniwersytetu Śląskiego i w najbliższym czasie ukaże się jako książka. Jest to niezwykle ciekawy dokument – zapis na gorąco przeżyć, wrażeń, odczuć młodego człowieka. Nie można przecenić takiego tekstu. Wiadomo, że doczekaliśmy się wielu naukowych opracowań

na temat stanu wojennego, ale nie zastąpią one jednostkowych przeżyć ludzi, którzy znaleźli się w środku wydarzeń.

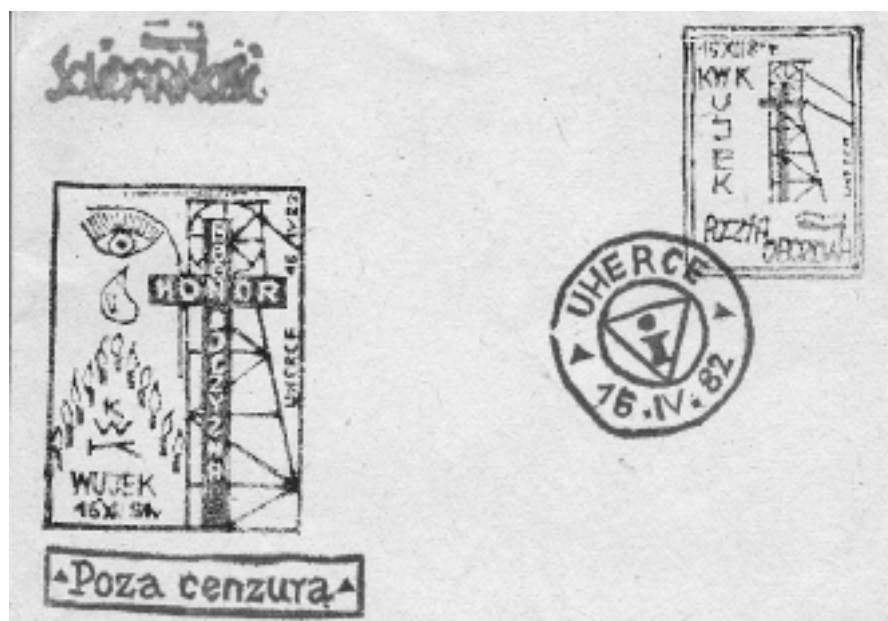
Książka wciąga czytelnika ze względu na swój autentyzm i świeżość spojrzenia młodego człowieka, porwanego przez wartki nurt zdarzeń. Dla wielu osób dziennik może być szczególnym wspomnieniem przeszłości, a dla młodszych czytelników ciekawą lekcją historii, interesującym przybliżeniem fenomenowi tamtych lat.

Leonard Neuger, internowany w Uhercach, następnie zwolniony z Uniwersytetu Śląskiego, a obecnie profesor Uniwersytetu Sztokholmskiego, zawarł ocenę dziennika w następującym stwierdzeniu: *Dziennik internowanego jest autentycznym i fascynującym zapisem przeżyć człowieka myślącego i czującego w małym, zamkniętym i poróżnionym świecie obozu w Uhercach. (...) Prawda tej książki ma imię i nazwisko, i jest zamieszkała.*

Autor pragnął wydać swój dziennik w Polsce, mając nadzieję, że znajdzie on żywy oddźwięk wśród odbiorców.

Komisja Zakładowa wielokrotnie zwracała się do pracowników o przekazanie swoich wspomnień na temat „Solidarności” uniwersyteckiej, ponieważ istnieje potrzeba napisania historii, dla której najważniejszym materiałem będą osobiste przeżycia uczestników wydarzeń. Na razie tylko Piotr Rajskego dostarczył nam taki niezwykły materiał, mimo że mieszka od wielu lat w Kanadzie. Mamy nadzieję, że dziennik nie pozostanie jedynym dokumentem osobistych przeżyć pracowników Uniwersytetu Śląskiego z lat 80.

EWA ŻURAWSKA

Sesja popularnonaukowa „Tradycje śląskiego regionalizmu”

Tożsamość, godność i zaufanie

Województwo śląskie, szczególnie samorząd województwa, jest spadkobiercą tego, co stało się w okresie międzywojennym... i jako spadkobiercy jesteśmy i powinniśmy być dumni z tradycji śląskiego regionalizmu, ale tę dumę musimy wykorzystać nie tylko ambicjonalnie, ale przede wszystkim odpowiedzialnie.

18 marca w Sali Sejmu Śląskiego w gmachu Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach odbyła się sesja popularnonaukowa pt. „Tradycje śląskiego regionalizmu”, poświęcona 90-leciu uchwalenia przez Sejm Ustawodawczy 15 lipca 1920 r. Ustawy Konstytucyjnej, zawierającej Statut Organiczny Województwa Śląskiego. Spotkanie przygotowała Katedra Historii Prawa Wydziału Prawa i Administracji UŚ oraz katowicki oddział Instytutu Pamięci Narodowej. Patronat honorowy objęli: Wojewoda Śląski i Marszałek Województwa Śląskiego.

Marszałek Bogusław Śmigieński powitał zgromadzonych, nawiązując do przypomnienia znaczenia miejsca, w którym toczą się obrady – historycznej Sali Sejmu Śląskiego, będącej symbolem potęgi regionu w okresie międzywojennym, wszak gmach ten zbudowano ze składek mieszkańców województwa śląskiego. – Dzięki pracowitości tych ludzi, państwo polskie mogło nie tylko tak dobrze funkcjonować, ale nawet przeprowadzić reformę kosztem województwa śląskiego – powiedział marszałek.

O dokumencie, który przyznał autonomię województwu śląskiemu, zanim ostatecznie ukształtowało się ono w administracyjnych granicach państwa polskiego, czyli o Ustawie Konstytucyjnej z 15 lipca 1920 r., zawierającej Statut Organiczny Województwa Śląskiego mówił

wojewoda Zygmunt Łukaszczyk. Wsparł swą wypowiedź cytatem pierwszego Artykułu Ustawy: „Województwo Śląskie będzie obejmowało wszystkie ziemie śląskie przyznane Polsce, czy to ze Śląska Cieszyńskiego, czy też na mocy art. 88 Traktatu Wersalskiego z Niemcami z 28 czerwca 1919 r. (Dz. Ustaw z 26 kwietnia 1920 r. No 35, poz. 200). Województwo Śląskie będzie nieodłączną częścią składową Rzeczypospolitej Polskiej i będzie posiadało prawa samorządne stosownie do przepisów niniejszego statutu organicznego”. Wojewoda przypomniał kontekst polityczny ustanowienia autonomii śląskiej – pierwsze powstanie śląskie, przegrany plebiscyt na Warmii i Mazurach, a także trudną sytuację na froncie wojny polsko-radzieckiej w lipcu 1920 r., podkreślając ogromne znaczenie tego aktu prawnego.

– Ustawa przywróciła regionowi i ludziom tu mieszkającym tożsamość, godność i zaufanie (...) II Rzeczpospolita Polska zaakceptowała autonomię śląską ze względu na kulturę, gospodarczą i cywilizacyjną odmienną tego regionu – 46 procent produktu krajowego było wypracowywane właśnie w tym regionie – mówił Zygmunt Łukaszczyk. - Województwo śląskie, szczególnie samorząd województwa, jest spadkobiercą tego, co stało się w okresie międzywojennym... i jako spadkobiercy jesteśmy i powinniśmy być dumni z tradycji

śląskiego regionalizmu, ale tę dumę musimy wykorzystać nie tylko ambicjonalnie, ale przede wszystkim odpowiedzialnie – zakończył wystąpienie wojewoda.

Prof. zw. dr hab. Józef Ciągwa z Katedry Historii Prawa Wydziału Prawa i Administracji UŚ przedstawił genezę autonomii śląskiej, skupiając uwagę na uwarunkowaniach społecznych i politycznych, sięgnął do prapoczątków, czyli do konferencji Wersalskiej, uwieńczonych traktatem pokojowym (1919 r.). Przypomniał również, że jednym z współtwórców podstaw prawnych przedwojennej autonomii Śląska był Józef Buzek, dziadek obecnego przewodniczącego Parlamentu Europejskiego Jerzego Buzka. Był on autorem jednego z dwóch projektów rozwiązań, na podstawie których został ostatecznie uchwalony statut. Przedwojenny sejm polski podjął decyzję większością głosów, wprowadzając zaledwie trzy poprawki. Niemcy przygotowali dla Ślązaków kuszącą propozycję, obiecując powołanie śląskiego kraju związkowego na wzór Bawarii. Ówczesna prasa złośliwie komentowała autonomię mówiąc, że i tak na Śląsku bez zgody centrali, czyli Warszawy, nie można podjąć żadnych decyzji.

– Rodowód autonomii śląskiej był szczególnie – podsumował profesor. – Normalnie regiony autonomiczne powstają, aby podkreślić rolę mniejszości

narodowych, językowych czy etnicznych. Jednak nie w tym przypadku. Było to terytorialnie najmniejsze województwo, o najmniejszym procencie mniejszości. Przy czym mniejszość niemiecka miała dostateczne gwarancje ochrony, zawarte w małym traktacie wersalskim i Konwencji Genewskiej z 15 maja 1922 roku. Ta geneza miała więc wyraźny kierunek propagandowo-polityczny, przedplebiscytowy.

Dr Andrzej Drogoń mówił o instytucjach autonomicznych: Sejmie Śląskim, Śląskiej Radzie Wojewódzkiej, Skarbie Śląskim, które choć w znacznym stopniu wzorowane były na systemie galicyjskim, wypracowały jednak własne zasady działania, doprowadzając do zaskakujących efektów.

– Skarb Śląski był wzorcem. Tu w okresie międzywojennym stał się cud. W ciągu nie dwudziestu, ale siedemnastu lat dokonano przedsięwzięć, które widoczne są do dzisiaj. Dr Drogoń przytoczył przykłady rozwoju komunikacji – połączenia ze Śląskiem Cieszyńskim, niebywały rozwój przemysłu, budownictwa, szkolnictwa.

Sędzia Elżbieta Kaznowska przedstawiła problematykę sądownictwa administracyjnego. Piotr Spyra, członek Zarządu Województwa, skoncentrował się natomiast na ugrupowaniach politycznych na Śląsku i ich wpływie na funkcjonowanie Sejmu Śląskiego.

Podczas sesji odbyła się uroczystość wręczenia Księgi Jubileuszowej prof. zw. dr. hab. Józefowi Ciągwie z okazji 70-lecia urodzin. Życiorys i karierę zawodową Jubilata przedstawił prof. zw. dr. hab. Adam Lityński, zwracając uwagę na dwie pasje naukowe profesora: problematykę słowacką i autonomię Śląska.

Profesor Ciągwa urodził się 19 marca 1939 r. w Jurgowie. W 1957 r. zdał maturę w LO im. Seweryna Goszczyńskiego w Nowym Targu. W 1962 r. ukończył studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego. W latach 1965-1966 odbył aplikację radcowską w Okręgowej Izbie Arbitrażowej w Katowicach. Doktorat uzyskał w 1971 r., habilitację w 1980 r., a od roku 1990 jest profesorem. W końcu lat 60. profesor rozpoczął pracę w nowo tworzonej Uniwersytecie Śląskim. W latach 1998-2001 kierował Zakładem Historii Państwa i Prawa Filii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Rzeszowie, a od 1995 do 2006 r. Zakładem Historii Państwa i Prawa Uniwersytetu Rzeszowskiego. W 1979 r. profesor Ciągwa opublikował monografię pt. *Wpływ centralnych organów Drugiej Rzeczypospolitej na ustawodawstwo śląskie w latach 1922-1939*, temat ten kontynuował w książce *Imunitet parlamentarny posłów Sejmu*

Śląskiego w latach 1922-1939: regulacja prawna i praktyka. Jest autorem licznych biografii śląskich polityków i działaczy. Profesor Lityński przypomniał także publikację Jubilat, dotyczące rodzinnych stron, wymieniając m.in.: *Dzieje i współczesność Jurgowa. Dejny a súčasnosť Jurgova: 1546-1996*.

Obecnie profesor Ciągwa jest m.in. przewodniczącym Rady Wydawniczej Wydawnictwa Uniwersytetu Śląskiego, wielokrotnie był nagradzany przez ministra nauki i szkolnictwa wyższego oraz JM Rektora Uniwersytetu Śląskiego. Wyróżnienia, jakie uzyskał to m.in.: Złoty Krzyż Zasługi, Medal Komisji Edukacji Narodowej, odznaka „Zasłużony dla Uniwersytetu Śląskiego”, odznaka „Zasłużony dla województwa katowickiego”, słowacki order Ludovíta Stura, medal „Za zasługi dla Towarzystwa Czechów i Słowaków”, medal ministra kultury Republiki Słowackiej. 8 stycznia 2009 r. Prezydent Republiki Słowackiej, prof. JUDr. Ivan Gasparovic, CSc. odznaczył profesora Orderem Białego Dwuramiennego Krzyża (rad Bieleho dvojkríza) II klasy (II triedy) w uznaniu jego nadzwyczajnych zasług dla Republiki Słowackiej, a zwłaszcza za działalność w sferze naukowej, pedagogicznej i kulturalnej (za mimoriadne zasługi o Slovensku republiku, najma vo vedeckej, pedagogickej a kulturnej oblasti). Profesor jest długoletnim prezesem Towarzystwa Słowaków w Polsce oraz członkiem Spiskiego Towarzystwa Historycz-

nego w Lewoczy, a także członkiem Komisji Mieszanej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych.

Profesor Lityński przypomniał także mniej znane dziedziny zainteresowań Jubilata, który jest zapalonym alpinistą, przewodnikiem tatrzańskim i ratownikiem górskim.

W liście skierowanym do profesora Józefa Ciągwy, JM Rektor Uniwersytetu Śląskiego prof. zw. dr. hab. Wiesław Baniś napisał m.in.: „Należy Pan Profesor do grona postaci świata akademickiego, określanego pięknym mianem Ludzi Uniwersytetu, dla których uczelnia jest nie tylko miejscem pracy. Składa się na to pańska działalność, jako znakomitego uczonego, nauczyciela akademickiego, ale także ogromna pasja i oddanie sprawom Uniwersytetu. Wielce sobie cenimy zaangażowanie Pana Profesora w działalność organizacyjną, nacechowaną wielką troską o dobro wydziału i całego Uniwersytetu”.

Wśród wielu gości składających Jubilatowi życzenia bardzo liczna była grupa słowacka, Marek Lisansky, konsul Republiki Słowackiej, dziękując za wieloletnią współpracę przypomniał zasługi profesora w dziedzinie opracowywania dziejów Spisza i Orawy, a także bardzo owocną działalność w Towarzystwie Słowaków w Polsce.

Jubilat dziękując wszystkim, ze wzruszeniem przyznał – jestem człowiekiem szczęścia.

MARIA SZTUKA

Prof. zw. dr. hab. Józef Ciągwa odbiera Księgę Jubileuszową z okazji 70-lecia urodzin

Foto: Agnieszka Sikora

Promocja polskich uczelni na Ukrainie

Jak zyskać studentów?

Wyniki długofalowej analizy trendów demograficznych, opublikowanej w lipcu 2009 r. przez europejską Sieć Informacji o Edukacji – Eurydice, pokazują, że do roku 2020 liczba dzieci w wieku 5-9 lat w Unii Europejskiej zmniejszy się o 11%, a spadek liczby dzieci w wieku 10-14 lat w niektórych krajach wyniesie ponad 40%. Niż demograficzny ogarniający Europę jest coraz bliższy. W jego obliczu pozyskiwanie studentów spoza Unii Europejskiej daje nadzieję na przynajmniej częściowe rozwiązanie problemu likwidacji kierunków i miejsc pracy, przed którym może stanąć każda europejska uczelnia.

Nasi zachodni sąsiedzi już od 1925 r. wspierają międzynarodową współpracę akademicką pod szyldem DAAD (Niemieckiej Centrali Wymiany Akademickiej). Szeroko zakrojone działania prowadzą również francuski Campus France i brytyjski program Education UK. Odpowiednikiem tych rządowych inicjatyw w Polsce jest prywatna Fundacja Edukacyjna „Perspektywy”, prowadząca międzynarodowe działania informacyjno-promocyjne w ramach programu „Study in Poland”, w którym uczestniczy 41 uczelni akademickich i 1 uczelnia zawodowa.

Zgodnie z zapewnieniami prezesa Fundacji Waldemara Siwińskiego, obszar geograficzny, na którym prowadzone są tzw. misje edukacyjne pozostaje otwarty. Ostatnimi działaniami Fundacji zostały objęte: Francja, Kazachstan i Ukraina. W przedsięwzięciu, zakładającym promocję polskich uczelni na rynku ukraińskim, uczestniczyła również delegacja Uniwersytetu Śląskiego.

Prezentacja polskich uczelni – Ukraina 2010

W ramach prezentacji polskich uczelni odbyły się wizyty w trzech głównych ośrodkach Ukrainy Wschodniej: Charkowie (22-23 marca), Doniecku (24-25 marca) i Dniepropietrowsku (26-27 marca). Przedsięwzięcie skierowane było do ukraińskiej młodzieży szkolnej i akademickiej, zainteresowanej podjęciem studiów w Polsce, a także do władz i pracowników uczelni, chętnych do nawiązania współpracy organizacyjnej, badawczej i edukacyjnej.

– Wizyta polskiej grupy na uczelniach ukraińskich spotkała się z dużym zainteresowaniem zarówno ze strony władz uniwersytetów, jak również samych studentów – mówi dr hab. Piotr Kuś, prodziekan Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii, uczestniczący w wydarzeniu. – W ciągu sześciu dni spotkał się z przedstawicielami siedmiu uczelni wyższych i z ponad dwu i pół tysiącem ukraińskich studentów.

W przedsięwzięciu wziął udział Waldemar Siwiński, prezes Fundacji Edukacyjnej „Perspektywy”. Przedstawicielem strony ukraińskiej, uczestniczącym we wszystkich wydarzeniach, mających miejsce podczas wyjazdu, był prof. Siergiej I. Sidorenko, dyrektor Centrum Polsko-Ukraińskiego przy Narodowym Technicznym Uniwersytecie Ukrainy (KPI). Patronat nad przedsięwzięciem objął Grzegorz Seroczyński, Konsul Generalny RP w Charkowie, który podczas inauguracyjnego spotkania w Charkowskim Uniwersytecie Narodowym im. Karazina, zasiadł obok JM Rektora prof. Vily Bakirova, przewodniczącego Rady Rektorów Obwodu Charkowskiego oraz rektorów innych charkowskich szkół wyższych, przybyłych, by uczestniczyć w debacie „Razem dla jakości szkolnictwa wyższego” przy Polsko-Ukraińskim Okrągłym Stole.

Analogiczna debata odbyła się w Narodowym Uniwersytecie w Doniecku i Narodowym Uniwersytecie w Dniepropietrowsku. W Doniecku uczestniczyli w niej JM Rektor prof. Wolodymir Szewczenko, przewodniczący Rady Rektorów Obwodu Donieckiego, Jurij Solowjow, dyrektor departamentu oświaty i nauki Urzędu Obwodu Donieckiego oraz rektorzy donieckich szkół wyższych; w Dniepropietrowsku zaś JM Rektor prof. Aleksandrem Wieliczko, rektor Narodowego Uniwersytetu w Dniepropietrowsku, przewodniczący Rady Rektorów Obwodu Dniepropietrowskiego i rektorzy innych uczelni.

Prezentacje polskich szkół wyższych i mini targi, które miały miejsce w każdym z odwiedzonych uniwersytetów, cieszyły się ogromnym zainteresowaniem studentów. Ciekawość budziły zarówno pełne formy kształcenia, jak i możliwość odbycia w polskich uczelniach jedynie części studiów. Pytano niemal o wszystkie kierunki oferowane przez Uniwersytet Śląski, szczególnie zaś interesowano się możliwościami uzyskania stypendium i zwolnienia z opłat za studia. Kulminacyjnym punktem wizyty były prezentacje i mini targi zorganizowane w Pałacu Młodzieży Narodowego Uniwersytetu w Dniepropietrowsku.

Jednym z oficjalnych punktów programu było złożenie wieńca pod Memorjałem Polskich Oficerów na Polskim Cmentarzu Wojskowym w Piatichatkach. Ogółem w przedsięwzięciu udział wzięli przedstawiciele 12 szkół wyższych oraz programu Teraz Wrocław, który zrzesza 7 uczelni.

Międzynarodowe targi edukacyjne - Kijów

Uniwersytet Śląski uczestniczył również w międzynarodowych targach edukacyjnych

„Education abroad” i „Education and Career”, zorganizowanych przez ukraińskie Ministerstwo Nauki i Edukacji we współpracy ze stowarzyszeniem „Znamy”, które odbyły się w dniach 15-17 kwietnia w Kijowie. Wzięło w nich udział 37 wystawców z 15 krajów, między innymi z Cypru, Izraela, Rosji, Szwajcarii, Turcji, Ukrainy, Wielkiej Brytanii oraz Polski. Swoją ofertę prezentowały głównie uczelnie wyższe, nie zabrakło jednak szkół językowych, agencji pośredniczących w pozyskiwaniu kandydatów na studia oraz portali internetowych, oferujących uczelniom odpłatną reklamę.

Osoby zainteresowane podjęciem studiów w Polsce mogły zasięgnąć informacji u przedstawicieli uczelni, których stoiska wypełniły całą zachodnią aleję. Polską uliczkę otwierało stoisko Fundacji Edukacyjnej „Perspektywy”, która przedstawiła również ofertę polskich szkół wyższych podczas specjalnych sesji, zapraszając do udziału w wystąpieniach m.in. przedstawicieli Uniwersytetu Śląskiego.

W „Ukraińskim domu”, miejscu organizacji targów, pojawili się uczniowie szkół średnich, studenci oraz ich rodzice. Ludmiła Saraczk, która w tym roku kończy studia magisterskie na kierunku stosunki międzynarodowe, zapytana dlaczego chce studiować w Polsce odpowiedziała: – Chcę studiować w Polsce, ponieważ chciałabym mieć możliwość pracy w europejskiej społeczności i poznania nowych ludzi z całego świata. Wiem, że Polska to piękny kraj, który szybko się rozwija.

Motywacją jej koleżanki, Julii Krasko, kończącej w tym roku studia magisterskie na kierunku ekonomia jest podobna: - Bardzo lubię podróżować. Byłam w tym roku w Poznaniu. Zakochałam się w Polsce. Chciałabym zdobyć nową wiedzę i zawrzeć przyjaźnię. Chciałabym mieć dyplom europejskiego uniwersytetu, bo marzę o tym, by pracować zagranicą.

Ogółem wystawę odwiedziło 8 tysięcy osób.

Szkoła Języka i Kultury Polskiej

Uniwersytet Śląski jest obecny na terytorium Ukrainy już od lat 90., głównie dzięki prof. Jolancie Tambor oraz Szkole Języka i Kultury Polskiej, która współpracuje z polonistyką Narodowego Uniwersytetu Lwowskiego im. Iwana Franki. Współpraca ta pozwoliła na przeprowadzenie w latach 2008-2009 we Lwowie trzysemestralnych Podyplomowych Studiów Kwalifikacyjnych Nauczania Kultury Polskiej i Języka Polskiego jako Obcego oraz Podyplomowych Kwalifikacyjnych Studiów Wiedzy o Języku i Kulturze Polskiej.

Działalność Szkoły jest widoczna również w innych regionach Ukrainy. Wyjazdy do szkół języka polskiego, podczas których organizowane są gościnne wykłady na uniwersytetach ukraińskich oraz pokazowe zajęcia i lekcje w polskich szkołach i na kursach języka polskiego, miały miejsce m.in. w Mikołajowie, Charkowie, Doniecku, Dniepropietrowsku i Zaporozżu.

Formą współpracy jest również udział ukraińskich naukowców i dydaktyków w organizowanych w Katowicach konferencjach, a także publikacje artykułów w „Postscriptum Polonistycznym” oraz pracach zbiorowych, wydawanych w Szkole.

Działalność Szkoły Języka i Kultury Polskiej znakomicie odpowiada potrzebom naszych wschodnich sąsiadów. – Studenci ukraińscy bardzo chętnie uczą się języka polskiego – opowiada dr Aleksandra Achtełik, zastępca dyrektora Szkoły. – Jest to związane z łatwością nauki języka słowiańskiego, z funkcjonowaniem lektoratów języka polskiego na wielu ukraińskich uczelniach oraz z obecnością wpływów polskich na Ukrainie. Ponadto, studenci widzą potrzebę uczenia się języka polskiego ze względu na ożywienie kontaktów polsko-ukraińskich w zakresie stosunków ekonomicznych, politycznych oraz kulturowych.

– Studenci uczą się języka polskiego, bo wiedzą, że jest to dla nich korzystne. – potwierdza Lesja Medwedenko, która wykłada język polski w Międzyregionalnej Akademii Zarządzania Zasobami Ludzkimi. – Polska to nasz najbliższy sąsiad, z którym mamy dużo kontaktów kulturalnych i biznesowych. Jeśli ktoś studiuje ekonomię lub inżynierię i język polski jako dodatkową dyscyplinę, ma szansę współpracować z firmami polsko-ukraińskimi. Będzie mu łatwiej znaleźć pracę.

Zainteresowanie językiem polskim jest ogromne. Chyba nie ma miasta bez przyparafialnej szkoły języka polskiego czy centrum polsko-ukraińskiego, zlokalizowanego przy uczelni. Na ukraińskich uczelniach są wydziały, kierunki, przedmioty wykładane w języku polskim. Jako przykład można przytoczyć Polski Wydział Techniczny na Politechnice Donieckiej. Ponadto, wiele osób decyduje się na studiowanie filologii polskiej. Taką okazję mają m.in. studenci Kijowskiego Uniwersytetu Sławistycznego.

Instytut Psychologii

W ubiegłym roku oficjalną współpracę polsko-ukraińską nawiązał m.in. Instytut Psychologii. Partnerem katowickich naukowców jest Instytut Psychologii G.S. Kostiuika Ukraińskiej Akademii Nauk Pedagogicznych. – Współpraca ma na celu wymianę informacji na temat badań naukowych, prowadzonych w dziedzinie psychologii pracy i organizacji oraz podjęcie wspólnych tematów badawczych, szczególnie dotyczących problematyki innowacyjności i zmiany – charakteryzuje zakres wspólnych działań prof. dr hab. Barbara

Foto: Joanna Laskowska

Ludmyla Sarachuk studiuje stosunki międzynarodowe i Yuliya Krasko studentka ekonomii

Kożuszniak, prorektor ds. studenckich, promocji i współpracy z zagranicą, która doprowadziła do podpisania umowy o współpracy.

– Chcemy także ujednolicić nauczanie na poziomie uniwersyteckim naszej specjalności – psychologii pracy i organizacji (Work and Organizational Psychology). Jesteśmy członkami Baltic Area Alliance Board (BAAB), które powstało w Tallinie w październiku 2009 roku pod auspicjami European Association of Work and Organizational Psychology (EA-WOP). Członkami BAAB są Finlandia, Estonia, Łotwa, Litwa, Polska i Ukraina. Celem jest wprowadzenie programu psychologii pracy i organizacji kompatybilnego z Europejskim Dyplomem Psychologii, wymiana nauczycieli akademickich i studentów.

Możliwości współpracy

Wizyta polskich szkół wyższych w Charkowie, Doniecku, Dniepropietrowsku i Kijowie daje realne wskazówki odnośnie zakresu współpracy. Uczelnie ukraińskie oczekują działań, pozwalających na wymianę kadry akademickiej i studentów (m.in. w ramach programu Erasmus Mundus), realizację wspólnych projektów edukacyjnych i badawczych (m.in. w ramach programu TEMPUS IV i 7 Programu Ramowego), współpracę w zakresie tworzenia i działalności centrów polsko-ukraińskich.

– Dla pracowników naukowych korzystne byłoby odbycie krótkich – dwumiesięcznych staży w Polsce – mówi dr Angela V. Piatova z Działu Współpracy z Zagranicą Narodowego Technicznego Uniwersytetu Ukrainy. – Najlepiej gdyby staże te pozwalały na jednoczesny wyjazd dwóch osób. Dzięki temu wyjeżdżający wykładowcy nie czuliby się nieswojo przebywając w Polsce. Korzyści z takiego wyjazdu mieliby również studenci, którzy zostaliby „zarażeni” potrzebą poznawania innych

kultur. Ukraińscy studenci są młodzi, silni, pełni życia, ale boją się wyjazdu na Zachód. A właśnie dzięki niemu zyskaliby najwięcej. To oni przecież będą budować przyszłą Ukrainę. Udział w programach wymiany, pozwoliłby studentom nie tylko poszerzyć wiedzę, ale również poznać świat.

Współpraca z uczelniami ukraińskimi nie zakłada jednostronności. Polskie uczelnie, które mają doświadczenie w realizacji programów międzynarodowych, mogą sprawdzić się w roli liderów czy doradców, np. uczyć ukraińskich partnerów, jak realizować działania, z którymi wcześniej ci ostatni nie mieli do czynienia. Taka m.in. jest idea programu TEMPUS IV, w ramach którego umożliwiona się przeprowadzenie reform w oparciu o doświadczenia uczelni z Europy Zachodniej i dzięki ich wsparciu.

Współpraca polsko-ukraińska może być interesująca również dla polskich studentów, którzy m.in. dzięki programom mobilności zyskają okazję poznania odmiennej kultury. Studentom już dzisiaj możemy zaoferować udział w międzynarodowej internetowej olimpiadzie dotyczącej bezpieczeństwa życia (Safety of Living). Szczegółowe informacje dostępne są na stronie www.iso-2009.ucoz.ru.

Wszystkie osoby pragnące rozwinąć współpracę polsko-ukraińską mogą liczyć na wsparcie Działu Projektów Międzynarodowych i Współpracy z Zagranicą oraz Ukraińsko-Polskiego Centrum, działającego przy Narodowym Technicznym Uniwersytecie Ukraińskim w Kijowie, które stanowi stały punkt informacyjno-konsultacyjny dla studentów i maturzystów, zainteresowanych studiowaniem w Polsce oraz miejsce ułatwiającej kontakty między uczelniami i naukowcami polskimi i ukraińskimi (<http://www.upc.kpi.ua>).

JOANNA LASKOWSKA

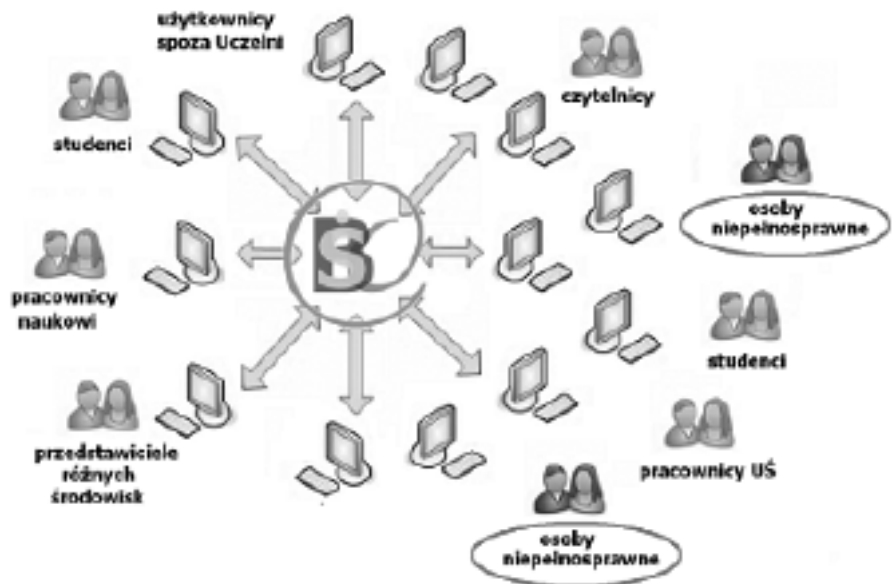
Dostosowanie zasobu Śląskiej Biblioteki Cyfrowej do rozszerzonego dostępu internetowego – RID

Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego dla ŚBC

Najważniejszymi rezultatami projektu są: poszerzenie dostępu do zbiorów biblioteki oraz pokonanie barier architektonicznych przez osoby niepełnosprawne w korzystaniu z jej zbiorów.

31 grudnia 2009 r. Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego zakończyła realizację projektu „Dostosowanie zasobu Śląskiej Biblioteki Cyfrowej do rozszerzonego dostępu internetowego – RID” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego, Priorytet II – Społeczeństwo informacyjne, Działanie 2.2 – Rozwój elektronicznych usług publicznych. Biblioteka posiada duże doświadczenie w upowszechnianiu elektronicznych źródeł informacji w sieci internetowej. Od 29 maja 2007 r. funkcjonuje jako centrum informacyjne dla regionu, udostępniając zbiory w wersji drukowanej i elektronicznej nie tylko studentom i pracownikom naukowym uczelni, ale również innym użytkownikom.

Projekt „RID”, wraz z realizowanym już projektem „Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka”, jest częścią planu stworzenia nowoczesnej biblioteki, jako instytucji otwartej, powszechnie dostępnej, funkcjonalnej, spełniającej potrzeby studentów, naukowców i mieszkańców regionu. Jego realizacja umożliwiła szeroki, publiczny i bezpłatny dostęp do literatury naukowej, fachowej i pięknej, pomogła także rozwiązać wiele problemów, z jakimi borykają się na co dzień użytkownicy informacji. Wśród nich: brak specjalistycznego oprogramowania, ułatwiającego odczytywanie cyfrowego zbioru, brak możliwości otwartego dostępu do kolekcji cennych książek, zbiorów specjalnych.

Celem projektu jest zapewnienie szerokiego dostępu internetowego do uniwersyteckich zasobów Śląskiej Biblioteki Cyfrowej

Dodatkowe finanse umożliwiły zakup odpowiedniego wyposażenia sprzętowego i oprogramowania. Zakupiono dwa serwery, 50 terminali, cztery skanery, oprogramowania: do wirtualizacji wraz ze wsparciem technicznym biblioteki cyfrowej dLibra, Systemu Udźwiękowania Bibliotek Cyfrowych IVONA. Przez uzyskanie łatwego logowania do zasobów nastąpił wzrost poziomu dostępności do ŚBC. Zakupione terminale rozmieszczono w bibliotekach systemu biblioteczno-informacyjnego uczelni, ich lokalizacja przedstawia się następująco: Oddział Specjalistyczny BUŚ – Zbiory Fizyki - 8, Oddział Specjalistyczny BUŚ – Zbiory Biologii - 7, Biblioteka Wydziału Nauk o Ziemi - 7, Biblioteka Wydziału Filologicznego w Katowicach - 7, Biblioteka Wydziału Filologicznego w Sosnowcu - 6, Biblioteka Wydziału Pedagogiki i Psychologii - 8, Biblioteka Wydziału Nauk Społecznych - 7. Końcowa wartość projektu: 1 641 598,19 zł; środki z EFRR: 1 394 688,62 zł

Śląska Biblioteka Cyfrowa

Śląska Biblioteka Cyfrowa (ŚBC, <http://www.sbc.org.pl>), została założona

w 2006 roku przez Uniwersytet Śląski i Bibliotekę Śląską. Porozumienie umożliwia przyłączenie się do ŚBC każdej instytucji z terenu województwa śląskiego, która chce w sposób otwarty udostępniać na wspólnej platformie kulturowe dziedzictwo Śląska, wspierać działalność dydaktyczną i edukacyjną, a także upowszechniać naukowy dorobek regionu. W ciągu niespełna czterech lat uczestnikami projektu ŚBC stały się 43 instytucje, w tym uczelnie wyższe (także niepubliczne), biblioteki, centra kultury, archiwum i inne.

W Uniwersytecie Śląskim w tworzenie Śląskiej Biblioteki Cyfrowej zaangażowane są: Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego oraz Wydawnictwo. Uniwersytet Śląski umieszcza w ŚBC różne kategorie publikacji.

- Wydawnictwa z tzw. domeny publicznej, czyli takie, których nie obejmuje autorskie prawo majątkowe, bo autor lub współtwórca zmarł co najmniej 70 lat temu. Książki te, znajdujące się w zbiorach Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego, typowane są do digitalizacji przez specjalnie powołaną komisję, która bierze pod uwagę zainteresowanie czytelników

daną publikacją, stan fizyczny oraz potrzebę ochrony papierowego egzemplarza. Wśród tego typu wydawnictw warto wymienić tysiącstronicowy spis geograficzny *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuss. Provinz Schlesien*, który cieszy się największą popularnością. W ciągu 3,5 roku obejrzało go ponad 18 tys. osób. Na kolejnych miejscach znajdują się *Schlesien – eine Landeskunde für das deutsche Volk* (11 tys.) oraz *Handbuch für die Provinz Schlesien* (ok. 7 tys.). Dużą popularnością cieszą się także księgi adresowe: *Adressbuch für Kattowitz und Umgegend* (5,5 tys.), *Księga adresowa miasta Wielkich Kattowic 1935/36 r.* (ok. 3,5 tys.), *Księga adresowa Województwa Śląskiego – rok 1926/1927* (3,2 tys.) oraz publikacje genealogiczne: *Almanach błękitny: genealogia żyjących rodów polskich* (3,2 tys.) i *Rody ziemiańskie XV i XVI wieku* (2,8 tys.). Warto wspomnieć, że niektóre z tych książek skanowane są przez studentów informacji naukowej i bibliotekoznawstwa UŚ w ramach przedmiotów: „Digitalizacja informacji” i „Biblioteki cyfrowe i digitalizacja zbiorów”, prowadzonych przez dr. Arkadiusza Pulikowskiego. Biblioteka UŚ umieściła 368 publikacji (ponad 83 tys. stron).

- Prace Wydawnictwa UŚ, które przygotowano do udostępnienia w ŚBC - 275 publikacji (18,2 tys. stron). Wśród nich znajdują się czasopisma: „Chowanna”, „Neophilologica”, „Romanica Silesiana”, „Annales Mathematicae Silesianae”, „Folia Philosophica”, „Kras i Speleologia”, „Problemy Prawa Prywatnego Międzynarodowego”, „Przekłady Literatury Słowiańskich”, „Silesian Journal of Legal Studies”. W nowo opublikowanych książkach umieszczana jest informacja o dostępie w bibliotece cyfrowej. Prace te przeglądane były przez czytelników ponad 28 tys. razy. Najczęściej czytana praca to: „Quelques aspects de la réécriture” – została ona pobrana prawie 6,5 tys. razy.

- Prace doktorskie publikowane są na podstawie licencji podpisanej przez autorów. Są jednym z najczęściej czytanych typów publikacji (na trzecim miejscu po czasopismach i księgach adresowych). W ciągu trzech lat 191 prac przeczytało blisko 139 tys. osób. Najczęściej wykorzystywane dysertacje to: „Rekonstrukcja wzorów zachowań konsumpcyjnych wśród kobiet na przykładzie województwa śląskiego” (11,2 tys. czytelników), „Współczesne filozoficzne spory o ugruntowanie praw człowieka” (ok. 9 tys.) oraz „Polityka penitencjarna w okresie transformacji ustrojowej w Polsce (1989-2001)” (7,2 tys.).

- Inne publikacje pojawiają się w ŚBC na podstawie odrębnych umów, zawartych między właścicielem praw autorskich i Uniwersytetem Śląskim. Wśród nich znajdują się także materiały z konferencji oraz wystaw organizowanych przez Bibliotekę UŚ, prezentacje multimedialne z wykładów, czy też prace studentów. Przykładem publikacji z ostatniej wymienionej grupy są tłumaczenia przygotowane w Instytucie Filologii Germańskiej UŚ w ramach ćwiczeń z przekładu literackiego prowadzonych przez dr. Roberta Rducha. Jest to doskonały sposób na prezentację tego typu prac, a studenci mogą w internecie oglądać rezultaty swych tłumaczeń. Najpoczytniejszą publikacją ostatnich miesięcy jest *Angielsko-polski słownik informacji naukowej i bibliotekoznawstwa* Jacka Tomaszczyka, który w ciągu niespełna dwóch miesięcy został pobrany ponad 1200 razy.

Linki do elektronicznych publikacji z ŚBC są także umieszczane w katalogu elektronicznym UŚ oraz Narodowym Uniwersalnym Katalogu (NUKAT).

Ważną inicjatywą w zakresie digitalizacji, podjętą przez Bibliotekę Uniwersytetu Śląskiego, jest przygotowanie elektronicznych wersji książek i czasopism wydanych współcześnie, a często wykorzystywanych przez studentów. Są to zazwyczaj podręczniki i skrypty zalecane przez wykładowców oraz teksty wydane w ramach Prac Naukowych Uniwersytetu Śląskiego. Pracownicy Biblioteki zeskanowali ok. 1500 tytułów, które następnie zostaną umieszczone w specjalnie przygotowanym repozytorium – Bibliotece Cyfrowej Uniwersytetu Śląskiego. Ze względu na ograniczenia, wynikające z ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, z prac tych będzie można korzystać wyłącznie na komputerach w sieci bibliotecznej UŚ.

Krótki przegląd omawiający zamieszczone przez Uniwersytet Śląski publikacje w ŚBC ukazuje jak uniwersalną platformą jest biblioteka cyfrowa. Jej tworzenie to proces wielotorowy, mieści się w nim zarówno digitalizacja materiałów ze zbiorów własnych, jak i pozyskiwanie publikacji od autorów, którzy chcą swe prace udostępnić szerokiej publiczności.

Osoby zainteresowane umieszczeniem własnych prac w ŚBC prosimy o kontakt z Biblioteką Uniwersytetu Śląskiego. Poza tradycyjnymi publikacjami, takimi jak książki czy czasopisma, można tu udostępniać prezentacje, wykłady (także w wersji audio), materiały dla studentów, preprinty, prace niepublikowane, rękopisy, grafikę czy archiwalia.

MAŁGORZATA WAGA
ANETA DRABEK

The screenshot shows the website for Śląska Biblioteka Cyfrowa. At the top, there is a navigation bar with tabs: STRONA GŁÓWNA, KOLEJNE, NOWE KONTO, LOGOWANIE, and KONTAKT. Below this is a search bar with the text 'Szukaj Biblioteka Cyfrowa' and a search button. To the right of the search bar is a link to 'Federacja Bibliotek Cyfrowych'. Below the search bar are several filters: 'Zakres: Wszystkie', 'Typy publikacji', and 'Opis publikacji'. There is also a 'Wyszukiwanie zasobów...' button and a 'Poprawne formatowanie zapytań' link.

The main content area displays a list of search results. The first result is titled 'Publmedialne materiały z warsztatów „Web 2.0 - jego narzędzia, wpływ na biblioteki i społeczny obieg informacji” [22.01.2010]'. Below this title is a short description of the workshop and a date. The second result is titled 'Projekt Digitalizacja zasobów dziedzictwa kulturalnego - kronik szkolnych rozpoczęły, 2 kolcem 2009 roku rozpoczęła się realizacja projektu Digitalizacja zasobów dziedzictwa kulturalnego - kronik szkolnych. Projekt ten realizowany wspólnie przez Miasto Katowice, które jest liderem Projektu oraz Dwupak Górnoląski, który jest partnerem projektu.'.

On the left side of the page, there is a sidebar with navigation links. The top section is 'Biblioteka' and includes links to 'Śląska Biblioteka', 'Cyfrowa', 'Doty Śląsk', 'Główny Śląsk', 'Inne Wschodnie', 'Dobroczynne', 'Region Bielsko-Biala', 'Region Częstochowa', 'Śląsk Cieszyński', 'Śląsk Czerwony', 'Zagłębie Silesiackie', 'Dziedzictwo kulturowe', 'MATERIAŁY BADAWCZE I NAUKOWE', 'Wschodnia', 'Publisy i Biblioteki', 'Regionalna', and 'Wystawy'. The middle section is 'Wyszukiwane w indeksach' and includes links to 'Indeks tytułów', 'Indeks twórców', and 'Indeks słów kluczowych'. The bottom section is 'Informacje' and includes links to 'Opis projektu', 'uczestnicy projektu', 'Porozumienie ŚBC', 'Kolegium Naukowe ŚBC', 'Zespół Koordinacyjny ŚBC', 'Informacje techniczne', 'Regulamin', 'Najczęściej zadawane pytania', 'Forum czytelników i bibliotekarzy cyfrowych', and 'Blog Biblioteka 2.0'.

Studenci Międzynarodowej Szkoły Nauk Politycznych UŚ na Uniwersytecie Galatasaray w Turcji

Od Europy cesarstw do nowego cesarstwa europejskiego?

Seminarium, organizowane w ramach Programu Intensywnego ERASMUS, odbywa się raz w roku. Uczestniczą w nim studenci najbardziej renomowanych uczelni europejskich, w tym Międzynarodowej Szkoły Nauk Politycznych UŚ, jako jedynej uczelni w Polsce. Wykłady koncentrowały się wokół głównego tematu: „Od Europy cesarstw do nowego cesarstwa europejskiego?” (EURDEMOS).

Celem programu było przekazanie wiedzy na temat zmian, jakie zachodziły i nadal zachodzą w szeroko rozumianej sferze państwowości. Stąd też szczególną uwagę poświęcono idei demokracji, sposobom interpretacji koncepcji obywatela, czy też funkcjonowaniu samej władzy publicznej. Uwzględniono przy tym korzyści i zagrożenia, wynikające z coraz większej informatyzacji codziennego życia i ewentualnego wpływu tego procesu na decyzje polityczne. W ciągu dwóch tygodni stu-

denci z Francji, Niemiec, Włoch, Rumunii, Hiszpanii, Wielkiej Brytanii oraz Polski brali udział w wykładach w języku francuskim (w większości) oraz angielskim. Szczególnym zainteresowaniem cieszyły się wystąpienia: prof. Paula-André Frogiera z Katolickiego Uniwersytetu Louvain w Belgii, jednej z instytucji założycielskich Międzynarodowej Szkoły Nauk Politycznych UŚ w Katowicach, pt. „Théories des clivages” („Teorie podziałów”), prof. Joana Marceta z Uniwersytetu w Barcelonie na temat przestrzeni iberoamerykańskiej, a także wystąpienie charyzmatycznego i niezwykle sympatycznego profesora Mario Caciagli z Uniwersytetu we Florencji pt. „L'Union Européenne et la transformation du clivage centre-périphérie” („Unia Europejska a transformacja podziału centrum – periferium”).

Ważnym uzupełnieniem były wykłady poświęcone zmianom zachodzącym w społeczeństwie i państwie tureckim,

szczególnie w kontekście wciąż trwającego jeszcze procesu dalszego rozszerzenia Unii Europejskiej. Warto wspomnieć o dwóch prezentacjach, niezwykle istotnych dla tej problematyki, tj. o wykładzie dr. Birol Caymaz na temat relacji pomiędzy *sacrum* a *profanum* w społeczeństwie tureckim, a także wykładzie dr. Füsün Üstel z Uniwersytetu Galatasaray, odnoszącego się do kwestii obywatelstwa w perspektywie ewentualnej adhezji Turcji do Unii Europejskiej. Ostatnie dni poświęcone były przygotowaniu wybranych przez studentów zagadnień w grupach narodowych i międzynarodowych. Zagadnienia te były następnie prezentowane i dyskutowane na forum ogólnym. Prezentacja studentów Międzynarodowej Szkoły Nauk Politycznych „Nominacja Pana i Pani Europy widziana oczami mediów polskich” oceniona została jako jedna z najlepszych.

**GRZEGORZ LIBOR
RAFAŁ BRODOWY**

„Tydzień Mózgu” na Wydziałach:
Biologii i Ochrony Środowiska oraz Pedagogiki i Psychologii

Tajemnice umysłu

Skrupulatnie badany, wciąż jeszcze skrywa wiele tajemnic, a jego możliwości budzą zarówno zachwyt, jak i lęk. Mózg to słowo – klucz wykładów, które odbywały się od 15 do 19 marca w naszej uczelni. Imprezie towarzyszyła wystawa posterowa Brain. Inside.

Wydarzenie zorganizowane przez Koło Naukowe Psychologii Ewolucyjnej i Etoologii UŚ wpisuje się w cykl akcji prowadzonych pod podobnym tytułem w kraju i na świecie. Uczestnicy imprezy mieli m.in. okazję wysłuchać wykładów: dr. Andrzeja Kędzierskiego pt. „Wolna wola – właściwość umysłu czy złudzenie świadomości?” oraz dr. hab. Bogdana Doleżycha „Mózg podany na wirtualnej tacy”. Mgr Jacek Fracikowski mówił o tym, jak działa kofeina, której pobudzający wpływ znany jest niemal każdemu z nas.

Punktem spornym w dyskusjach badaczy pozostaje pytanie o jej właściwości uzależniające.

W głąb „Zaśmieconego umysłu” wprowadził zebranych dr. hab. Piotr Łaszczycza. Spotkanie rozpoczęło się refleksją nad zachowaniami w ich instynktowych oraz inteligentnych formach. Omówione zostało m.in. zjawisko wdrukowania, reakcja, w wyniku której nowonarodzone pisklęta podążają za pierwszym ruchomym obiektem, który odnajdą w swoim otoczeniu, gdyż utożsamiają go z matką. Innym aspektem zagadnienia był problem motywacji i jej przemożnego wpływu na proces wychowania dziecka, a następnie nastolatka.

„Kup pan Neuron” to tytuł wykładu mgr. Tomasza Sawczyna. Analiza wpływu reklam na rodzaje konsumenckich wyborów została entuzjastycznie przyjęta

przez słuchaczy, w czym zapewne nie małą zasługą miał dobór filmów reklamowych, przeznaczonych do analizy.

Człowiek może świadomie przetworzyć jedynie 0.01% napływających informacji. Pomni tego faktu „spece” od marketingu starają się więc maksymalnie bazować na pozytywnych asocjacjach, usiłując jak najlepiej sterować ścieżkami kojarzenia. A jeśli któryś z zebranych dotąd bezowocnie zastanawiał się, dlaczego emocje biorą czasem górę nad rozumem, teraz zna już odpowiedź. Otóż wciąż mamy niewiele połączeń między korą czołową a ciałem migdałowatym.

Energia i zaangażowanie prelegentów oraz pełna życzliwości postawa słuchaczy zdecydowały o sukcesie tegorocznej edycji „Tygodnia Mózgu”. Mając w pamięci zdobytą dzięki niej wiedzę, pozostaje oczekiwać na kolejną okazję do dyskusji nad niektórymi z rozlicznych tajemnic ludzkiego umysłu.

AGATA HAJDA

Konkurs na reportaż
im. Maćka Chowanioka

gu.us.edu.pl/konkurs

TRADYCJE ŚLĄSKIEGO REGIONALIZMU

18 marca w gmachu Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach, w historycznej Sali Sejmu Śląskiego odbyła się sesja popularnonaukowa pt. „Tradycje śląskiego regionalizmu”, poświęcona 90-leciu uchwalenia przez Sejm Ustawodawczy w dniu 15 lipca 1920 r. Ustawy Konstytucyjnej, zawierającej Statut Organiczny Województwa Śląskiego. Sesja zorganizowana była przez Katedrę Historii Prawa Wydziału Prawa i Administracji UŚ oraz Instytut Pamięci Narodowej, Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, oddział w Katowicach. Na jej zakończenie wręczono księgę jubileuszową prof. zw. dr. hab. Józefowi Ciągwie z okazji 70-lecia urodzin. Patronat honorowy nad wydarzeniem objęli: wojewoda śląski Zygmunt Łukaszyk oraz marszałek województwa śląskiego Bogusław Śmigiełski.

Więcej na str. 20-21

KONFERENCJA „GAME DAY 2010”

23 marca na Wydziale Nauk o Ziemi odbyła się konferencja pt. „Game Day 2010”, której organizatorami byli: Koło Naukowe Informatyków Wydziału Informatyki i Nauki o Materiałach UŚ oraz Microsoft Grupa .NET. Opiekę naukową nad konferencją sprawowała prodziekan WliNoM dr hab. Urszula Boryczka. Patronat honorowy nad przedsięwzięciem objął JM Rektor UŚ prof. zw. dr hab. Wiesław Baniś.

„Game Day 2010” to pierwsza na taką skalę konferencja poświęcona procesowi tworzenia gier - wydarzenie miało zasięg ogólnopolski. Znanicy tematyki demonstrowali nowoczesne technologie oraz narzędzia informatyczne służące do budowy wirtualnego świata. Uczestnikami seminarium były zarówno firmy polskie, jak i zagraniczne, wśród nich m.in.: Microsoft, CD Projekt RED STUDIO, Nicolas Games, The Farm 51. Celem konferencji było przede wszystkim pokazanie procesu tworzenia gier wideo „od kuchni”, nie tylko z perspektywy prężnie rozwijającej się dziedziny biznesu, ale również jako obszaru wiedzy, nauki i umiejętności. Rynek gier to nie tylko nowoczesny przemysł, ale także wiedza i wykształcenie. Połączenie sfery biznesu z dydaktyką może przynieść wymierne korzyści. Powstała platforma ko-

munikacji zapewniłaby procesowi dydaktycznemu wsparcie profesjonalnych firm w zawodowym przygotowaniu młodych adeptów, natomiast branża gier wideo zyskałaby wysoko wykwalifikowanych specjalistów z dziedziny IT. „Game Day 2010” adresowany był do studentów, uczniów szkół średnich oraz osób interesujących się zagadnieniami procesu powstawania gier. Więcej informacji na stronie konferencji: www.gameday.com.pl.

INFORMACJA W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ METROPOLII

25 marca, w ramach corocznych obchodów Dni Frankofonii, w auli Kazimierza Lepszego w rektoracie UŚ odbyła się konferencja pt. „Informacja w przestrzeni publicznej Metropolii – od Metropolii jako instytucji do Metropolii jako przestrzeni społecznego przekazu”. Organizatorem tego przedsięwzięcia był Dom Miasta Saint-Etienne w Katowicach oraz Urząd Miasta Katowic, przy współpracy m.in. z Instytutem Socjologii UŚ. Ponadto wydarzenie było drugim spotkaniem przedstawicieli miast partnerskich: Katowic i Saint-Etienne.

Celem konferencji było spojrzenie na metropolię jako miejsce specyficznej przestrzeni komunikacyjnej na linii mieszkańcy-miasto-metropolia. Aby metropolie nie były wyłącznie kolejnym szczeblem lokalnej administracji, ale miały swoją rzeczywistość społeczną, koniecznym wydaje się stworzenie metropolitalnego systemu przepływu informacji. System taki powinien umożliwić mieszkańcom kontakt z przestrzenią metropolii, jej funkcjami i bezpośrednimi wytworami. Ich społeczna przestrzeń nie powinna ograniczać się do jej zrębów instytucjonalnych, lecz funkcjonować jako metropolitalna przestrzeń społecznych przepływów. Wydaje się, iż spójna komunikacja i przepływ informacji na poziomie metropolitalnym stanowi istotny czynnik tworzenia społecznego kapitału zaufania, niezbędnego do synergicznego rozwoju obszaru metropolitalnego.

XLV MIĘDZYNARODOWA WYSTAWA I GIEŁDA MINERAŁÓW

Od 27 do 28 marca na Wydziale Nauk o Ziemi miała miejsce XLV Międzynarodowa Wystawa i Giełda Minerałów, Skał i Skamieniałości, podczas której można było nie tylko podziwiać eksponaty oraz wyroby jubilerskie, ale również zakupić niektóre okazy. W ramach tego wydarzenia 27 marca odbyła się także XLV Sesja Gemmologiczno-Paleontologiczna, w trakcie której o barwach bursztynu opowiadał dr Włodzimierz Łapot z Katedry Geochemii, Mineralogii i Petrografii. Prof. dr hab. Evgeny Gałuskin oraz dr Irina Gałuskina przedstawili nowe minerały odkryte przez

pracowników Uniwersytetu Śląskiego, zaś dr Andrzej Boczarowski z Zakładu Biogeografii i Dydaktyki Geografii mówił o historii katastrof naturalnych, zdarzeniu na Santorini.

INTERDYSCYPLINARNY KONKURS INDEKSÓW W RYBNICKIM KAMPUSIE

8 kwietnia w auli Akademii Ekonomicznej Samorządu Studenckiej Zespołu Szkół Wyższych w Rybniku zorganizowały – już po raz czwarty – Interdyscyplinarny Konkurs Indeksów. Podczas gali zostali wyróżnieni studenci, którzy uzyskali najlepsze wyniki w nauce w roku akademickim 2008/2009: Rafał Oleś (student III roku filozofii, średnia ocen: 5,0), Maria Mierzwa (studentka III roku historii, średnia ocen: 4,92), Tymoteusz Wolff (student II roku socjologii, średnia ocen: 4,93), Daria Niewelt (studentka II roku politologii, średnia ocen: 4,70), Martyna Ścigajło (studentka III roku filologii polskiej, średnia ocen: 4,93). Ponadto przedstawiciele samorządów: Uniwersytetu Śląskiego, Akademii Ekonomicznej i Politechniki Śląskiej wręczyli statuetki zasłużonym w następujących kategoriach: Przyjaciel Studenta, Organizacja Przyjazna Studentom, Student Kampusu, Nagroda Honorowa.

Patronat honorowy nad Interdyscyplinarnym Konkursem Indeksów objął prezydent Rybnika Adam Fudali.

KATASTROFA LOTNICZA POD SMOLEŃSKIM

10 kwietnia na lotnisku w Smoleńsku, podczas podchodzenia do lądowania, doszło do katastrofy samolotu Tupolew 154M, na pokładzie którego znajdowało się 96 osób - członków polskiej delegacji udającej się na obchody 70. rocznicy zbrodni katyńskiej oraz załogi. Na jego pokładzie był Prezydent Polski Lech Kaczyński z małżonką Marią Kaczyńską, ostatni Prezydent RP na Uchodźctwie Ryszard Kaczorowski, wszyscy szefowie sił zbrojnych polskiej armii, duchowni, posłowie, senatorowie, kombatanci oraz przedstawiciele rodzin katyńskich. Nikt nie przeżył katastrofy. W Polsce ogłoszono tygodniową żałobę narodową, społeczność akademicka Uniwersytetu Śląskiego godnie w niej uczestniczyła, zajęcia dydaktyczne były rozpoczynane minutą ciszy dla uczczenia pamięci Ofiar katastrofy.

Więcej na str. 4-17

„MARSZ DLA ŻYCIA” W 5. ROCZNICĘ ŚMIERCI JANA PAWŁA II

10 kwietnia z inicjatywy JE abp. dr. Damiana Zimonia, metropolity katowickiego, odbył się „Marsz dla życia” w 5. rocznicę

śmierci Jana Pawła II oraz w intencji Ofiar katastrofy pod Smoleńskiem. Marsz rozpoczął się na Placu Wolności i przeszedł do Archikatedry Chrystusa Króla w Katowicach, gdzie miała miejsce msza święta.

KATYŃSKI MARSZ PAMIĘCI

13 kwietnia w Kościele Garnizonowym w Katowicach odbyła się msza św. w intencji śp. Janusza Kurtyki oraz poległych 70 lat temu w Katyniu. Po mszy, pod Pomnikiem Ofiar Katyńskich w Katowicach złożono wiązanki kwiatów i znicze. W uroczystości udział wzięła m.in. prorektor UŚ ds. studenckich, promocji i współpracy z zagranicą prof. dr hab. Barbara Kożusznik, wojewoda śląski Zygmunt Łukaszczyk, wiceprezydenci Katowic: Leszek Piechota, Krystyna Siejna i Józef Kocurek. Na obchody 70. rocznicy zbrodni katyńskiej przybyli także uczniowie szkół województwa śląskiego, delegacje uczelni regionu i przedstawiciele rodzin katyńskich. Następnie rozpoczął się przemarsz ulicami Katowic do Muzeum Śląskiego, w którym odbywała się wystawa pt. „Śląskie ofiary Katynia”. Marsz, zorganizowany przez katowicki oddział IPN oraz Niezależne Zrzeszenie Studentów, był wyrazem hołdu dla ofiar tragedii katyńskiej oraz katastrofy w Smoleńsku.

Fotoreportaż na str. 31

STUDENCKI MARSZ PAMIĘCI

13 kwietnia, ku czci Ofiar katastrofy samolotu prezydenckiego pod Smoleńskiem, studenci śląskich uczelni zorganizowali Studencki Marsz Pamięci. Młodzież akademicka, pracownicy naukowcy oraz przedstawiciele władz uczelni, miasta i województwa spotkali się na placu Sejmu Śląskiego, a następnie przeszli ulicami Katowic pod Spodek. Tam ze zniczy i kwiatów ułożono krzyż.

Fotoreportaż na str. 32

MSZA AKADEMICKA W INTENCJI OFIAR KATASTROFY POD SMOLEŃSKIEM

14 kwietnia w Archikatedrze Chrystusa Króla w Katowicach odbyła się msza akademicka w intencji Ofiar katastrofy pod Smoleńskiem. Poprowadził ją przemarsz orszaków władz rektorskich i dziekańskich uczelni województwa śląskiego oraz pocztów sztandarowych spod gmachu Wydziału Teologicznego. Orszak rektorski poprowadzili: JM Rektor Akademii Ekonomicznej im. K. Adamieckiego prof. dr hab. Jan Pyka, JM Rektor Śląskiego Uniwersytetu Medycznego prof. dr hab. Ewa Małecka-Tendera i JM Rektor Uniwersytetu Śląskiego prof. zw. dr hab. Wiesław Banyś. Uczestniczyli w nim także prorektorzy Uniwersytetu Śląskiego: prof. dr hab. Czesław Martysz, prof. zw.

dr hab. Stanisław Kucharski, prof. dr hab. Barbara Kożusznik i prof. UŚ dr hab. Andrzej Kowalczyk. Mszę akademicką celebrował JE abp dr Damian Zimoń, metropolita katowicki. Kazanie wygłosił ks. dr Tomasz Jaklewicz.

Więcej na str. 14-17

NADZWYCZAJNE OTWARTE POSIEDZENIE SENATU UNIwersYTETU ŚLĄSKIEGO

15 kwietnia w auli im. K. Lepszego w rektoracie UŚ odbyło się nadzwyczajne, otwarte posiedzenie Senatu Uniwersytetu Śląskiego, które zwołane zostało dla uczczenia pamięci Ofiar katastrofy samolotu prezydenckiego pod Smoleńskiem. Uczestniczył w nim m.in. JE abp dr Damian Zimoń. Oprawę muzyczną uroczystości zapewnił Uniwersytecki Chór „Harmonia” z Cieszyna pod dyrekcją dr Izabelli Zieleckiej-Panek. Mirosław Neinert z Teatru Korez w Katowicach odczytał listę Ofiar katastrofy pod Smoleńskiem. Wszyscy uczestnicy otwartego posiedzenia Senatu UŚ uczcili minutą ciszy pamięć tragicznie Zmarłych.

Więcej na str. 2 i 10

DELEGACJA Z KATOWIC ODDAŁA HOŁD TRAGICZNIE ZMARŁYM

15 kwietnia delegacja przedstawicieli Urzędu Miasta Katowic oraz władz uniwersyteckich wyruszyła do Warszawy. W Pałacu Prezydenckim oddali oni hołd tragicznie zmarłej Parze Prezydenckiej i wzięli udział w czuwaniu przy trumnach. W delegacji uczestniczyli m.in. prezydent Katowic Piotr Uszok, wiceprezydent Katowic Krystyna Siejna oraz wiceprzewodniczący Rady Miasta Marek Chmieliński. Uniwersytet Śląski reprezentowali: prorektor ds. finansów i rozwoju prof. zw. dr hab. Stanisław Kucharski oraz prof. zw. dr hab. Janusz Janeczek, rektor Uniwersytetu Śląskiego w latach 2002–2008.

MIĘDZYKRAJOWE TARGI EDUKACYJNE W KIJOWIE

Od 15 do 17 kwietnia Uniwersytet Śląski uczestniczył w międzynarodowych targach edukacyjnych „Education abroad” i „Education and Career”, zorganizowanych przez ukraińskie Ministerstwo Nauki i Edukacji we współpracy ze stowarzyszeniem „Znannya” w Kijowie. Targi zgromadziły 37 wystawców z 15 krajów, między innymi z Cypru, Izraela, Rosji, Szwajcarii, Turcji, Ukrainy, Wielkiej Brytanii oraz Polski. Uniwersytet Śląski w Katowicach reprezentowany był przez delegację pracowników Działu Projektów Międzynarodowych i Współpracy z Zagranicą. Ogółem wystawę odwiedziło 8 tysięcy osób.

Więcej na str. 22-23

UROCZYŚCZOŚCI ŻAŁOBNE I POGRZEBOWE PARY PREZYDENCCKIEJ

17 kwietnia JM Rektor Uniwersytetu Śląskiego prof. zw. dr hab. Wiesław Banyś wziął udział w uroczystościach żałobnych w Warszawie ku czci Ofiar katastrofy pod Smoleńskiem. Natomiast 18 kwietnia uczestniczył w uroczystościach pogrzebowych Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego i Jego Małżonki Marii Kaczyńskiej w Krakowie.

Więcej na str. 9

UROCZYŚCZOŚCI POGRZEBOWE OFIAR KATASTROFY

19 kwietnia w kościele św. Krzyża w Warszawie odbyły się uroczystości pogrzebowe zmarłego tragicznie prezesa Narodowego Banku Polskiego śp. Sławomira Skrzypka. Śp. Sławomir Skrzypek został pochowany na cmentarzu na warszawskich Powązkach. W uroczystości uczestniczyła dziekan Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska prof. zw. dr hab. Iwona Szarejko.

22 kwietnia prorektor ds. kształcenia prof. dr hab. Czesław Martysz wziął udział w uroczystościach pogrzebowych JM Rektora Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego ks. prof. zw. dr hab. Ryszarda Rumianka. Uroczystości akademickie pożegnania śp. Ryszarda Rumianka odbyły się w kościele Niepokalanego Poczęcia NMP na Bielanach w Warszawie.

22 kwietnia w katowickiej Archikatedrze Chrystusa Króla odbyła się uroczystość żałobna tragicznie zmarłej senator, absolwentki Uniwersytetu Śląskiego, śp. Krystyny Bochenek. W pogrzebie wzięli udział: JM Rektor UŚ prof. zw. dr hab. Wiesław Banyś, prorektor ds. studenckich i współpracy z zagranicą prof. dr hab. Barbara Kożusznik, prorektor ds. nauki i współpracy z gospodarką prof. dr hab. Andrzej Kowalczyk oraz prorektor ds. finansów i rozwoju prof. zw. dr hab. Stanisław Kucharski. Śp. Krystyna Bochenek została pochowana na cmentarzu przy ul. Sienkiewicza w Katowicach.

Tego samego dnia w kościele Świętej Trójcy w Będzinie odbyła się uroczystość pożegnania Grzegorza Dolniaka, posła na Sejm RP IV, V i VI kadencji, wiceprzewodniczącego klubu Platformy Obywatelskiej i zarządu PO w województwie śląskim. Śp. Grzegorz Dolniak pochowany został na cmentarzu parafialnym przy kaplicy Świętego Tomasza Becketta. W pogrzebie udział wzięli JM Rektor UŚ prof. zw. dr hab. Wiesław Banyś.

POSIEDZENIE SENATU UŚ

20 kwietnia w auli im. Kazimierza Lepszego w rektoracie odbyło się kolejne posiedzenie Senatu Uniwersytetu Śląskiego. W porządku obrad znalazło się m.in.: przyjęcie protokołu z posiedzenia Senatu, które miało miejsce 2 marca 2010 r. oraz omówienie spraw kadrowych i bieżących.

Wydawnictwo

UNIwersYTETU ŚLĄSKIEGO

NOWE KSIĄŻKI

Prace naukowe

BIOLOGIA. Mariola Krodkiewska: *Zgrupowania skąposzczetów dentych (Oligochaeta) Kanatu Gliwickiego i Kanatu Kędzierzyńskiego oraz związków z nimi zbiorników antropogenicznych*, 15 zł

Podręczniki i skrypty

NAUKI o MATERIAŁACH. Eugeniusz Łągiewka, Antoni Budnik: *Struktura, właściwości i metody badań materiałów otrzymanych elektrolitycznie*, 27 zł

ZAPOWIEDZI

Prace naukowe

FILOZOFIA. Gabriela Besler: *Gottlob Fregego koncepcja analizy filozoficznej*

ETNOLOGIA. „Studia Etnologiczne i Antropologiczne”. T. 10: *Problemy społeczne i kulturowe współczesnego miasta*. Red. Irena Bukowska-Floreńska

LITERATUROZNAWSTWO. *Romaniczne przemowy i przedmowy*. Red. Jacek Lyszczyna, Magdalena Bąk

Maciej Chowaniok: „*Nietrafiony rytm*”. *Wybrane problemy twórczości prozatorskiej Michała Choromańskiego*

KOMPARATYSTYKA LITERACKA i KULTUROWA. Zbigniew Kadłubek: *Święta Medea. W stronę komparatystyki pozastawnej*

JEZYKOZNAWSTWO. *Bogactwo polszczyzny w świetle jej historii*. T. 3. Red. Artur Rejter

Aleksandra Niewiara: *Kształty polskiej tożsamości. Potoczny dyskurs narodowy w perspektywie etnolingwistycznej (XVI–XX w.)*. Wyd. 2.

BIBLIOTEKOZNAWSTWO. *Studia bibliologiczne*. T. 18: *Biblioteki i ośrodki informacji – zbiory, pracownicy, użytkownicy*. Red. Mariola Jarczykova

MENTIBUS MEMORANDIS. Jerzy Ziolo: *August Chelkowski – nie tylko fizyk*
PSYCHOLOGIA. „Chowanna” 2010, R. 53(67), T. 1 (34): *Dzieciństwo – witraż bolesny*. Red. Ewa Jarosz

Danuta Rode: *Psychologiczne uwarunkowania przemocy w rodzinie. Charakterystyka sprawców*

PEDAGOGIKA. *Przemiany kulturowo-oświatowe i społeczne na pograniczu. Studia, materiały i szkice w 100-lecie „Zarania Śląskiego”*. Red. Wiesława Korzeniowska, Urszula Szuścik.

NAUKI o ZIEMI. *Geneza i charakterystyka zagrożenia sejsmicznego w GZW*. Red. Wacław M. Zuberek

Podręczniki i skrypty

HISTORIA. Aleksandra Golik-Prus: *„Historia magistra vitae est”*. Podręcznik do języka łacińskiego dla studentów historii. Wyd. 2.

JEZYKOZNAWSTWO. Маргарита Надель-Червиньска: *Христианство и язычество в пословицах, фразеологизмах, загадках, приметах русского народа. Лингвокультурологический учебный словарь. [Chrześcijaństwo i pogaństwo w przysłowiach, frazeologizmach, zagadkach, przepowiedniach ludowych. Lingwokulturoznawczy słownik dydaktyczny]*

3. Konkurs Fotograficzny „Nauka – świat bez granic”

w ramach projektu „Nauka w obiektywie”

Centrum Studiów nad Człowiekiem i Środowiskiem UŚ

ogłasza konkurs fotograficzny, adresowany do pracowników i studentów szkół wyższych oraz instytucji naukowych, biorących udział w badaniach naukowych i interesujących się fotografią, która towarzyszy im w „przygodzie” z nauką.

Wszystkie szczegóły dotyczące konkursu i późniejszego Biennale Fotograficznego się na stronie Uniwersytetu Śląskiego:

naukawobiektywie.us.edu.pl

Komplet materiałów należy dostarczyć do

Centrum Studiów nad Człowiekiem i Środowiskiem Uniwersytetu Śląskiego

40-007 Katowice, ul. Bankowa 9, pokój 317

w terminie **do 15 maja 2010 roku**

Katyński Marsz Pamięci

13 kwietnia 2010 r.

Pomnik Ofiar Katyńskich w Katowicach

Foto: Agnieszka Sikora

W 70. rocznicę pomordowania polskich oficerów w Katyniu pod Pomnikiem Ofiar Katyńskich w Katowicach złożono wiązanki kwiatów i znicze. W uroczystości udział wzięła m.in. prorektor UŚ ds. studenckich, promocji i współpracy z zagranicą prof. dr hab. Barbara Kożusznik

W Katyńskim Marszu Pamięci wzięli udział m.in.: dr Andrzej Drogoń (IPN O/Katowice, Wydział Prawa i Administracji UŚ) i ks. prałat dr Stanisław Puchała

Na uroczystość przybyło wielu gości, wśród nich przedstawiciele rodzin katyńskich

Przemarsz ulicami Katowic

Marsz zakończył się pod Muzeum Śląskim w Katowicach, gdzie można było zwiedzić wystawę „Śląskie ofiary Katynia”

Studencki Marsz Pamięci rozpoczął się na placu Sejmu Śląskiego w Katowicach, pod gmachem Wydziału Filologicznego. Udział w nim wzięli studenci wielu uczelni Śląska i Zagłębia

Studenci złożyli kwiaty i znicze pod biurem tragicznie zmarłej wicemarszałek Senatu RP Krystyny Bochenek

Na czele: przedstawiciele samorządów studenckich uczelni województwa śląskiego, JM rektor Uniwersytetu Śląskiego prof. zw. dr hab. Wiesław Baniś, dziekani, prezydent Katowic Piotr Uszok, marszałek województwa śląskiego Bogusław Śmigieński i wicewojewoda śląski Adam Matusiewicz

Studencki Marsz Pamięci

13 kwietnia 2010 r.

Miejszem docelowym marszu był plac pod „Spodkiem”, gdzie studenci ułożyli krzyż ze zniczy i kwiatów

